

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole

i Aaret 1873.

Viborg.

Trykt hos H. Wissing.

Indhold.

I.	Afgangsprøver	Sd. 5.
II.	Disciplene	— 11.
III.	Arbejdets Ordning	— 18.
IV.	Aarets Arbejde	— 27.
V.	Understøttelsesmidler	— 46.
VI.	Samlinger	— 52.
VII.	Regnskabsvæsen	— 65.
VIII.	Bygninger og Løsøre	— 67.
IX.	Ministerielle Beslutninger m. v.	— 68.
X.	Disciplenes Bogsamling (med en Fortegnelse over hele Samlingen)	— 78.

I. Afgangsprøver.

a. For studerende Disciple.

Ved Skrivelse fra Ministeriet af 25de Maj 1872 meddeltes, at den skriftlige Del af Afgangsprøven for studerende Disciple vilde være at henlægge til Lørdagen den 15de, Mandagen den 17de og Tirsdagen den 18de Juni, hver Dag fra 8 til 12 og fra 4 til 8, at Undervisningsinspektøren selv vilde overvære den mundtlige Del af Prøven, hvorfor denne vilde være at afholde Lørdagen den 29de Juni og Mandagen den 1ste Juli, og at han vilde deltage i Censuren i skriftlig Latin og Græsk og, hvis det ønskedes, tillige i Historie.

Til Prøven indstillede sig følgende 2 Disciple af Skolens 7de Klasse A, som begge vare blevne opflyttede fra Skolens 6te Klasse til 7de Klasse B efter Aarsprøven 1870, hver med 36 Points i de fem afsluttede Fag.

1. **Eckert**, Emil Ulrik Henrik, Søn af afdøde Toldkontrollør Eckert i Lemvig, optagen i Skolens 5te Kl. d. 24de Avgust 1868, fyldt 18 Aar den 25de Febr. 1872.

2. **Falkenberg**, Ejnar, Søn af Oberst ved 6te Btl. af Fodfolket, G. A. Falkenberg i Viborg, op-

tagen i Skolens 2den Kl. d. 23de Avg. 1865, fyldt
16 Aar d. 25de Avg. 1871,

samt en Privatist,

Emil Theodor Clausen Bojsen, som havde taget Præliminærprøven for studerende i Juli Maaned 1870 ved det v. Westenske Institut i Kjøbenhavn med 34 Points og nu indstilledes til Afgangsprøven af tidligere Kollaborator ved Flensborg lærde Skole O. M. Brasch.

I Bedømmelsen af de mundtlige og skriftlige Prøver deltog foruden Undervisningsinspektøren med Skolens Lærere Hr. Sognepræst, da Adjunkt ved Aalborg Kathedralskole H. P. Malmstrøm i Matematik og Naturlære, og Hr. Kateket Schousboe i Hebraisk.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt A.

b. For Realdisciple.

(Afgangspr. af lavere Grad efter Bekndtg. af 28de Maj 1859.)

Til denne Prøve stædtes følgende 8 Disciple af Skolens daværende 4de Realkl. A, af hvilke ingen havde tilbragt mindre end 2 Aar i den toaarige 4de Realkl.:

1. **Andersen, Andreas Nikolaj Impgaard**, Søn af afd. Prptr. N. Andersen til Kjærsgaard i Højbjerg Sogn ved Viborg, optagen i Skolens 3die Rlkl. d. 1ste April 1870, fyldt 16 Aar d. 28de Marts 1872.

2. **Elsass, Julius**, Søn af Kommissionær M. Elsass i Viborg, opt. i 2den Fælleskl. d. 24de Avg. 1868, fyldt 14 Aar d. 9de April 1872.

3. **Elsass, Nikolaj**, Broder til foran nævnte, opt. i 1ste Fælleskl. d. 23de Avg. 1865, fyldt 15 Aar d. 23de Juli 1871.

4. **Holm, Charles**, Fostersøn af Brænderiejer

A. Afgangsprøve for studerende Disciple 1872.

	Dansk Stil.		Latin.		Græsk.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hovedkarakter	med Points	Hebraisk.
	I Bund. Opg.	II Fri Opg.	skriftlig.	mdtl.								
Eckert, E. U. H.	ug. + ₃ ¹	mg. + ₃ ¹	mg. + ₃ ¹	ug. + ₃ ¹	mg.	ug. + ₃ ¹	+ ₃ ¹	mg.	mg.	Første Kar.	76	mg.
Falkenberg, Ejn.	g. + ₃ ¹	g.	mg. + ₃ ¹	mg. + ₃ ¹	mg. + ₃ ¹	ug. + ₃ ¹	+ ₃ ¹	+ ₃ ¹	mg.	Første Kar.	67	„
Privatist												
Bojsen, E. Th. Cl.	g. + ₃ ¹	g.	g. + ₃ ¹	tg + ₃ ¹	mdl.	g.	mg. + ₃ ¹	mg. + ₃ ¹	+ ₃ ¹	Tredie Kar.	35	„

Haubroe i Viborg, opt. i 1ste Fælleskl. d. 23de Avg. 1867, fyldt 14 Aar d. 11te Nvbr. 1871.

5. **Holm**, Peter Gerhard, Søn af Manufakturhandler Holm i Skive, opt. i 2den Fælleskl. d. 24de Avg. 1868, fyldt 15 Aar d. 10de Juni 1872.

6. **Monrad**, Axel Thorsen, Søn af tidligere Kollaborator ved den lærde Skole i Flensborg, nu privat Skolestyrer sammesteds Chr. Monrad, opt. i 4de Rlkl. b d. 23de Avg. 1870, fyldt 16 Aar d. 24de Januar 1872.

7. **Møller**, Lauritz Niels Nikolaj, Søn af Kjøbmand N. Møller i Viborg, opt. i 1ste Fælleskl. d. 23de Avg. 1866, fyldt 16 Aar den 6te April 1872.

8. **Vilstrup**, Johannes, Søn af Sognepræst til Resen og Humlum Sogne ved Struer, Chr. Vilstrup, opt. i 2den Fælleskl. d. 1ste April 1869, fyldt 14 Aar d. 22de Avg. 1871.

Opgaverne til den skriftlige Del af Prøven vare følgende:

Til dansk Stil, fri Opgave: Hvilken Betydning har Havet for de Folkeslag, der bo ved det?

Til dansk Stil, bunden Opgave: Napoleon den førstes Historie fra Tiltrædelsen af Toget til Rusland.

Til Regning:

$$1. \quad x = \frac{47,468^3 \cdot \sqrt[5]{0,943}}{52,064^3 \cdot \sqrt[3]{3,3}}$$

2. En Mand kjøber 340 Tdr. Rug i Jylland til 5 Rgsdlr. 2 Mk. 4 Sk. hver Td., 36 Tdr. sælges paa Stedet for 5 Rgsdlr. 4 Mk. 6 Sk. hver Td., af Resten sendes en Fjerdedel til Fyn og 3 Fjerdedele til Sælland; paa Sælland sælges 1 Td. for 5 Rgsdlr. 2 Mk.

12 Sk.; hvad maa han tage for 1 Skp. paa Fyn for ved hele Handelen at tjene $8\frac{1}{2} \text{ ø}$?

3. 1 Lstrl. hvor mange Francs? $187\frac{1}{2}$ Fres. = 100 Bkomk., 300 Bkomk. = $202\frac{1}{2}$ Rgsdlr., 1 Lstrl. = 8 Rgsdlr. 5 Mk. 4 Sk.

I Bedømmelsen af Prøverne deltog med Skolens Lærere Hr. Overretsprokurator Morville for Naturhistoriens Vedkommende og Hr. Arkitekt H. Storck for Tegneprøvernes.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt B.

Som man vil have set af forrige Aars Indbydelsesskrift, har Skolens Omordning efter Loven af 1ste April 1871 „om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark“ og den til Gjennemførelse af denne Lov under 5te Avg. s. A. udfærdigede kongelige Anordning haft til Følge, at det i Aaret 1872 var sidste Gang, den her omtalte Afgangsprøve af lavere Grad for Realdisciple holdtes her ved Skolen.

c. Latinprøve for Farmaceuter

afholdtes d. 25de Marts 1873 med Discipel Julius Octavius Storm paa Viborg Apothek. Han opgav som læst Forchhammers Læsebog og af Evtropiuses *brevarium historię Romanę* 6te og 7de Bog samt 1ste Kap. af 8de Bog. Overhørelsen udførtes af Rektor Lefolii med Tilkaldelse af Adjunkt Heise som Meddomsmand, og Examinanden tilkjendtes Karakteren mg, saa at han erklæredes for at have bestaaet Prøven.

B. Afgangsprøve for Realdisciple 1872.

	Dansk		Historie.	Geograf.	Arithmetik med Regn.	Geometri.	Tysk.	Naturhist.	Skrivning og Tegning.	Udfald.	Fransk.	Engelsk.
	mdtl.	skr.										
Andersen, A. N. I.	mg.	mg.	mg	mg.	mg.	ug.	mg.	g.	mg.	Bestaaet, 62 P.	»	g.
Elsass, Julius	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	Bestaaet, 62 P.	mg.	mg.
Elsass, Nikolaj.	mg.	mg.	mg	mg.	ug.	ug.	mg.	g.	g.	Bestaaet, 61 P.	g.	mg.
Holm, Charles	g.	tg.	g.	tg.	g.	mg.	g.	g.	g.	Bestaaet, 39 P.	g.	g.
Holm, Ptr. Grh.	mg.	g.	g.	tg.	g.	mg.	g.	g.	g.	Bestaaet, 45 P.	tg.	tg.
Monrad, A. T.	g.	mg.	tg.	ug.	ug.	ug.	mg.	ug.	mg.	Bestaaet, 59 P.	mg.	mg.
Møller, L. N. N.	g.	tg.	tg.	g.	g.	tg.	tg.	tg.	mg.	Bestaaet, 27 P.	g.	mg.
Vilstrup, Jhus.	mg.	tg.	mg.	mg.	mg.	ug.	g.	tg.	g.	Bestaaet, 48 P.	»	g.

II. Disciplene.

Da Meddelelsen i forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes, den 12te Maj 1872, talte Skolen 81 Disciple, af hvilke der var 41 studerende og 19 Realdisciple, medens der i de da bestaaende 2 Fællesklasser sad 21 Disciple.

Før Skoleaarets Slutning udtraadte af 6te Klasse Oskar M. R. Møller. Efter overstaaet Afgangsprøve afgik de tidligere omtalte 2 studerende Disciple og 8 Realdisciple. Efter Aarsprøvens Afslutning udtraadte af 7de Klasse b Fredrik Chr. D. Olesen, som gik over til Horsens lærde Skole; af 5te Kl. Christian F. A. Welding, som overførtes til Roskilde Kathedralskole, da hans Fader var bleven forflyttet til et Præsteembede paa Sælland; af 4de Kl. Nikolaj C. H. Herholdt, som forlod Studeringerne; og af 3die Kl. Johannes Gad, for at der paa anden Maade kunde sørges for hans videre fornødne Undervisning.

Fremdeles udtraadte før Begyndelsen af indeværende Skoleaar de 2 Disciple Hans Conrau og Charles M. Essemann, som Skolen ikke havde kunnet opflytte til 2den Fællesklasse. Efter Bestemmelserne i § 2 af Loven af 1ste April 1871 „om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark“ blev nemlig ved det nævnte Tidspunkt Skolens hidtilværende 1ste Fællesklasse inddragen, medens de øvrige Klasser endnu i Aar have haft den gamle Betegnelse som 2den—7de Klasse.

Skolen gik altsaa ind i det ny Skoleaar med 64 af sine gamle Disciple. Til samme Tid optoges 8 ny Disciple, saa at Skolen begyndte Aaret med 72 Disciple.

Ved Enden af Avgust Maaned udtraadte af 3die Klasse Hagbart F. Halle; ved Udgangen af Aaret 1872 af 4de Kl. Jakob Samson, for at han kunde komme i Handelslære; ved Enden af Marts Maaned 1873 af 5te Kl. Peter Jensen og af 4de Kl. Carl P. F. Wiberg, begge for at komme i Handelslære; og samtidig udtraadte af 2den Fællesklasse J. Christian E. Andersen, for at der paa anden Maade kunde sørges for hans videre fornødne Undervisning. Efter Foraarskonfirmationen udtraadte fremdeles af 5te Kl. O. Carl C. Schumacher og af 4de Kl. Frdr. V. Greibe, begge for at tiltræde hver sin særlige Vej.

Derimod har Skolen i November Maaned f. A. optaget 1 ny Discipel; og den tæller saaledes nu d. 15de Maj 1873 66 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt.

Klasse.	Studerende.			Real-disciple.	I alt.
	hist.-spr.	math.-nat.	tilsamm.		
7	”	”	7	”	7
6	3	i	4	”	4
5	6	4	10	1	11
4	”	”	14	6	20
3	”	”	4	4	8
2	”	”	”	”	16
I alt	9	5	39	11	66

Fra indeværende Skoleaars Begyndelse har Skolen i de blandede Klasser i de Timer, hvori hele Klassen skulde være samlet, ladet alle Disciple sidde

imellem hinanden efter deres Hovedkarakter, uden Hensyn til, om de have været Realdisciple eller studerende, af historisk-sproglig eller mathematisk-naturvidenskabelig Retning. Paa samme Maade stilles de i efterfølgende Oversigt mellem hinanden efter Bogstavorden; Retningen er ved hver enkelt vedkommende angiven med Tilføjelse af Mærkerne *hist.-spr.*, *math.-nat.*, *std.* og *Rl.*; ved alle angives Faderens Navn og Stilling, ved de ny optagne (efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9de Avg. 1871) tillige hver enkeltts Fødselsdag og Fødselsaar.

7de Klasse A.

Rendtorff, Johns. H. C. J. (Prptr. H. Th. R. til Himmelstrup Hvdg. i Lee Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt).

7de Klasse B.

1. Bregendahl, Albrt. L. U. (afd. Etsrd. Landsoverretsassessor L. N. B. i Viborg).
2. Fischer, Ulrick B. F. (Aptkr. S. J. S. F. i Vib.).
3. Hansen, Carl Chr. J. A. (Dr. phil. Sognepr. P. H. til Højslev, Dommerby og Lundø Sogne i Fjends Hrd., Vib. Amt).
4. Langhoff, F. Avg. H. (Sognepr. J. F. B. L. til Højbjerg og Elsborg Sogne i Lysgaard Hrd., Viborg Amt).
5. Nielsen, P. Hannibl. B. (Kpt. P. H. N. ved 29de Btl. i Viborg).
6. Reisz, Emil V. (Kammerass., Amtsfldm. A. C. B. R. i Viborg),

6te Klasse.

1. Hammershøyt, Andreas (Skolelærer T. H. i Viborg). — *hist.-spr.*

2. Jespersen, Andreas L. (Justrd. Postmester A. P. J. i Viborg). — *math.-nat.*
3. Koefoed, N. Richard (Jærnstøber H. K. i Viborg). — *hist.-spr.*
4. Mynster, Jakob P. J. (afd. Sognepr. P. G. M., — Plejefader Sognepr. Kuhlmann til Borbjerg Sogn i Hjerm Hrd., Ringkjøbing Amt). — *hist.-spr.*

5te Klasse.

1. Caroc, Johannes (Oberst og Kmndør for 29de Btln. V. G. C. i Viborg). — *math.-nat.*
2. Carstensen, P. M. Johannes V. (Kmrrd., Postmester C. E. C. i Holstebro). — *hist.-spr.*
3. Jacobsen, Johan (Kbmnd. S. J. i Holstebro). — *hist.-spr.*
4. Koch, P. Gabriel (Sognepr. C. F. K. til Vildbjerg og Nøvling Sogne i Hammerum Hrd., Ringkjøbing Amt). — *hist.-spr.*
5. Møller, Thomas C. (Prptr. J. C. M. til Vejbjerg Gaard, Resen Sogn, Skodborg Hrd., Ringkjøbing Amt). — *math.-nat.*
6. Olesen, C. M. Hillebert (Prptr. J. O. til Gudumkloster Hvdgd. i Gudum Sogn, Skodborg Hrd., Ringkjøbing Amt.) — *Rl.*
7. Petersen, Niels P. (Malerm. J. P. i Viborg). — *hist.-spr.*
8. Røgind, Jens C. J. (Sognepr. J. R. til Hyllinge og Lyngby Sogne paa Sælland). — *math.-nat.*
9. Schaltz, Jakob H. V. (Kbm. C. S. i Viborg). — *hist.-spr.*
10. Steinert, Emil C. J. (Overhornbl. C. F. S. i Viborg). — *math.-nat.*

11. Ulrich, Axel L. (Vejinsp. T. R. V. U. i Viborg).
— *hist.-spr.*

4de Klasse.

1. Andersen, A. Kristian (Møller G. A. i Jebjerg Sogn, Nørre Herred, Viborg Amt). — *std.*
2. Andersen, J. Julius (afd. Prptr. N. A. til Kjærsgaard i Højbjerg Sogn, Lysgaard Hrd., Vib. Amt). — *Rl.*
3. Damsgaard, Søren (Skolelr. N. S. D. i Vinderslev, Lysgaard Hrd., Viborg Amt). — *std.*
4. Engelhardt, Valdemar Frdn. Imnl. (Kapt. og Stabschef ved 2den jydsk Brigd. C. O. C. E. i Viborg). — *Rl.*
5. Essmann, Gust. Fr. (Kapt. N. C. E. ved 6te Btl. i Viborg). — *std.*
6. Faber, Johannes H. (Borgmstr. og Byfoged G. G. F. i Viborg). — *std.*
7. Fallesen, Niels C. F. (Farverm. C. E. F. i Viborg). — *Rl.*
8. Feddersen, Peter (Adj. v. Kthdrsk. A. F. F. i Viborg). — *std.*
9. Kjær, J. Anton (Prptr. S. C. C. K. til Baadsgaard i Krejbjerg Sogn, Rødding Hrd., Viborg Amt). — *std.*
10. Koefoed, A. Vilhelm, Broder til Nr. 3 i 6te Kl. — *std.*
11. Lind, Jens Grg. (Kontorist L. V. L. i Viborg). — *std.*
12. Nyrop, Christopher Camillus, født d. 16de Februar 1859 (Distriktslæge J. E. N. i Nykjøbing paa Mors). — *std.*
13. Oest, Nikolaj (Kptn. v. 39te Btl. J. F. S. O. i Viborg). — *Rl.*

14. Olesen, Christen, Broder til Nr. 6 i 5te Kl. — *Rl.*
15. Schmidt, Joh. Ldv. (Justrd. Landsoverretsass. J. L. S. i Viborg). — *std.*
16. Seydevitz, Carl Christian Peter, født den 12de Oktober 1858 (Byfgd. i Nykjøbing p. Mors J. C. H. S.). — *std.*
17. Willesen, Lars Gust. (Mølleejer L. K. W. paa Nørremølle v. Viborg). — *std.*
18. Wium, Carl Vilhelm Georg, født d. 20de Novbr. 1859 (Kbmnd. V. P. W. i Holstebro). — *std.*
19. Worm, Valdemar (Sognepr. R. T. W. til Gudum og Fabjerg Sogne i Skodborg Hrd., Ringkjøbing Amt). — *std.*
20. Ziebe, Alfr. V. E. (Bogholder L. V. Z. ved Straffeanst. i Viborg). — *Rl.*

3die Klasse.

1. Bay, O. Rasm. (Gaardejer H. J. B. B. i Løvel, Nørlyng Hrd., Viborg Amt). — *Rl.*
2. Gjerding, H. C. A. Julius (Timelr. ved Viborg Kthdrisk. Ltnt. O. J. F. G.). — *std.*
3. Jørgensen, Markus C. (Prptr. H. J. til Tangsgrd. i Gudum Sogn, Skodborg Hrd., Ringkjøbing Amt). — *Rl.*
4. Lange, Anton S. (Stiffd. Kbm. J. B. Mølgaard i Ringkjøbing). — *Rl.*
5. Lehn, Conrad Lars Lütken, født den 20de Marts 1859 (Sognepr. C. F. E. L. til Vrensted og Tise Sogne i Børglum Hrd., Hjørring Amt). — *std.*
6. Lorentzen, Carl (Dyrlæge V. L. i Vib.). — *std.*
7. Riegels, Fredrik V. (afd. Plantør F. V. R. i Viborg). — *Rl.*
8. Sandberg, Otto A. (Kbm. C. S. i Viborg). — *std.*

2den Fællesklasse.

1. Bie, Jakob Anker, født d. 1ste Juni 1861 (Kbm. og Brygger H. J. A. Bie i Hobro).
  2. Elsass, Harald (Kommissionær M. E. i Viborg).
  3. Faber, Christian, Broder til Nr. 6 i 4de Kl.
  4. Goos, Adolf G. C. E. (Herredsfgd. i Fjends og Nørlyng Hrdr. H. A. T. W. G. i Viborg).
  5. Hansen, Nikolaj M. (Bagerm. A. C. H. i Viborg).
  6. Hjordemaal, Lavrids (Kbm. J. P. C. H. i Vib.).
  7. Jacobsen, Carl Fredrik, født den 9de Juli 1860, Broder til Nr. 3 i 5te Kl.
  8. Morville, P. Georg C. (Landsoverretsprokurator G. M. i Viborg).
  9. Mynster, Peter Georg, født d. 29de Marts 1861, Broder til Nr. 4 i 6te Kl. (Plejefd. Sognepr. Raaschou til Bjerring og Mammen Sogne, Middelsom Hrd., Viborg Amt).
  10. Preisler, Fredrik C. (Kbm. G. D. P. i Viborg).
  11. Schmidt, F. Emil, Broder til Nr. 15 i 4de Kl.
  12. Stein, Vilhelm Martin, født d. 18de Juni 1860 (Tømmerm. J. P. S. i Viborg).
  13. Søborg, Knud C. (Farverm. og Fabrikant J. C. S. i Viborg).
  14. Sørensen, Sophus Clarius, født den 16de Avgust 1860 (Partikulier C. S. i Viborg).
  15. Ulrich, Fredrik C., Broder til Nr. 11 i 5te Kl.
  16. Wiberg, J. Ulrik A. (afd. Kbm. C. C. F. W. — Stiffader Kbm. J. Christensen i Viborg).
-

III. Arbejdets Ordning.

Efter Ministeriets Bestemmelse i Rundskrivelse af 12te Juli 1871 har i indeværende Skoleaar Undervisningen i Klasserne 2—6 været ordnet efter Loven af 1ste April 1871. Da den ovenfor omtalte Inddragelse af 1ste Fællesklasse formindskede Skolens Behov for Lærerkraft, blev Kand. Elmquist, som ikke havde fast Ansættelse men kunde opsiges til Fratrædelse med halvt Aars Varsel, opsagt af Ministeriet og har i indeværende Skoleaar ikke deltaget i Skolens Undervisning. Imellem Skolens øvrige Lærere har Arbejdet været fordelt paa følgende Maade:

Rektor Lefolii: Dansk i 4de og 5te Kl., Latin i 7de Kl.	14	Timer.
Ovrl. Prof. Wesenberg: Latin i 6te Kl., Græsk i 5te og 6te Kl.	18	—
Ovrl. Bahnson: Tysk og Fransk i 2den og 3die Kl., Religion i alle vedkom- mende Kl. og Hebraisk i 7de Kl. b	26	—
Adj. Dohn: Matematik i 5te, 6te og 7de Kl. og geometrisk Tegning i 5te og 6te Kl.	21	—
Adj. Greibe: Dansk i 6te og 7de Kl., Græsk i 7de Kl., Fransk i 4de, 5te, 6te og 7de Kl. og Engelsk i 3die, 5te og 7de Kl.	27	—
Adj. Feddersen: Geografi og Naturhi- storie i samtlige vedkommende Kl. samt Engelsk i 4de Kl.	24	—
Adj. Ramsgaard: Latin i 3die, 4de og 5te Kl. og Tysk i 5te og 6te Kl.	25	—
Adj. Heise: Dansk i 2den og 3die Kl.,		

Tysk i 4de Kl. og Historie i alle Kl.	26	Timer.
Adj. Petersen: Regning i 2den Kl., Mathematik og Regning i 3die og 4de Kl. og Naturlære i 5te, 6te og 7de Kl.	25	—
Timelr. Ltnt. Gjerding: Skrivning, Frihaandstegning, Gymnastik, Svømning og Riffelskydning i samtlige vedkommende Kl.	26	—
Organist Amberg: Sang med hele Skolen	5	—

I alt 237 Timer.

Ved den ovenfor angivne Fordeling af Skolens Undervisningsfag mellem Lærerne bliver imidlertid at mærke, at Undervisningen i uorganisk Kemi ikke er indbefattet under den Undervisning i Naturlære, som Adj. Petersen i 5te og 6te Klasse har besørget med de Disciple, der ikke følge den historisk-proglige Retning, men er bleven besørget af Adj. Feddersen ved hans Undervisning i Naturhistorie. Denne Lærer havde nemlig tidligere meddelt den tilsvarende Undervisning i Skolens 4de Kl. og repeteret Stoffet i 6te Kl., som det ogsaa havde været indbefattet under Afgangsprøven i Naturhistorie ved Udgangen af den sidst nævnte Klasse; og han havde dertil benyttet Johnstrups Lærebog, som Ministeriet i sin Rundskrivelse til Rektorerne ved de lærde Skole af 9de Avgust 1871 havde angivet som Rettesnor for Fagets Omfang. Efter Indstilling fra Rektoratet har Ministeriet under 29de Juli f. A. bifaldt, at denne Ordning fremdeles maa vedblive, saa længe Adjunkterne Feddersen og Petersen beholde deres nuværende Undervisningsfag.

Hvor stort et Timetal hvert Fag har haft i hver Klasse, ses af følgende Oversigt.

	2	3	4	5	6	7	I alt
		st. Rl.	st. Rl.	hst. mt. Rl.	hst. mt.	b. a.	Lærer timer.
Dansk	5	3	2	2+1	2	3	18
Latin	"	6	"	7	8(+1)	1.7.1	37
Graesk	"	"	"	5	"	5	15
Hebraisk	"	"	"	"	"	"	2
Tysk	4	2+1	2+1	"	2	"	15
Fransk	4	3	3	2	2	"	15
Engelsk	"	"	4	"	2	1	13
Religion	2	2	2	2	"	2	10
Historie	3	2	2	2	2	1.2.1	15
Geografi	2	2	2	2	5	"	10
Mathematik	"	6	6	"	"	"	37
Regning	4	6	6	"	"	"	
Geometrisk Tegn.	"	"	"	2	2	"	10
Naturhistorie	"	2	2	"	"	"	9
Naturlære	"	2	2	"	2	3	6
Skrivning	"	2	2	"	"	"	6
Frilandsstegning.	2	2	2	"	"	"	5
Sang	2	2	2	2	"	"	5
Gymnastik	4	4	4	4	4	2	14
I alt ugd. Tmr.	36	6.30.6.	7.29.7	5.7.24.5.7	5.31.5	12.24.10	237

I de Timer, hvis Tal staa i Parenthes, have vedkommende Disciple nydt Undervisning i Faget sammen med andre Klasser; den mathematisk-naturvidenskabelige Discipel af 6te Kl. har i den ham særlig tillagte Latintime faaet Undervisning i latinsk Stil

sammen med 5te Klasse. Hvorledes Klasserne have været fordelte til Undervisning i Sang og Gymnastik, vil der blive gjort Rede for under Meddelelsen om „Aarets Arbejde“.

Til Understøttelse for Læreren har ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning været antaget den militære Gymnastiklærer, Sergent ved 6te Btln. af Fodfolket, Honoré, som altsaa har haft 14 Timer ugentlig; og ved Øvelserne i Riffelskydning Sergent Hennings, som i Regnskabsaaet 1872—73 i alt har haft 45 Timer.

I Løbet af indeværende Skoleaar er Spørgsmaalet om Indførelsen af samlet Skoletid her ved Skolen blevet rejst og afgjort. Sagens Historie, saa vidt Rektoratet har haft Del i den, vil kunne ses af følgende Aktstykker.

Under 25de Januar d. A. indsendtes fra Rektoratet til Ministeriet en Skrivelse af følgende Indhold:

Omtrent midt i December Maaned f. A. afgaves til mig medfølgende af en Del Fædre eller Mødre til Disciple i den mig betroede Skole underskrevne Andragende om min Medvirkning til, at der efter den nærmest forestaaende Halvaarsprøve kunde i Skolen blive indført samlet Skoletid. Derefter udtalte jeg mig om Sagen i en Skrivelse, som jeg lod avto-grafere, og hvoraf et Aftryk medfølger. Omtrent 8 Dage inde i Januar Maaned sendte jeg et Aftryk af denne Skrivelse til enhver Fader i eller uden for Viborg By, som havde en eller flere Sønner i Skolen, saa vel som til enhver, der for nogen af Skolens Disciple stod i Faders Sted, hvorhos jeg lod medfølge en avto-graferet Stemmeseddel, hvoraf ogsaa et Aftryk medfølger. Den Frist, jeg havde sat til Stemmesedlernes Tilbagesendelse, er nu udløben med Søndagen den 19de d. M.; og det har da vist sig, at der for samlet Skoletid er afgivet i alt 18 Stemmer, og for delt 40; 2 Fædre have

erklæret at ville afholde sig fra at stemme, og fra 4 er den dem tilstillede Stemmeseddel ikke kommen tilbage til mig. Vedrørende Stemmemnes Fordeling skal jeg indskrænke mig til at meddele, at der af udenbys Fædre eller Værger, som ikke have den dem vedkommende Discipel hos sig i Hjemmet, er afgivet i alt 24 Stemmer, af hvilke de 19 falde paa delt Skoletid. Af de andre afgivne 34 Stemmer falde 21 paa delt Skoletid, og iblandt disse ere 11 afgivne af Haandværkere, Kjøbmænd eller andre næringsdrivende, medens kun 2 saadanne have stemt for samlet Skoletid. Derimod have 5 i Byen boende Embedsmænd stemt for delt Skoletid, men 7 for samlet. — Fremdeles har jeg ved et igaar afholdt Lærermøde bedet samtlige Skolens Lærere afgive deres Stemme over Spørgsmaalet; 5 have da erklæret sig for samlet Skoletid, og 3 for delt; jeg selv staar paa samme Side som disse 3 men skal ikke her udvikle Grundene for min Anskuelse, da jeg har gjort det fuldstændig i den i Aftryk medfølgende Rundskrivelse.

Med disse Bemærkninger skal jeg her gjøre, hvad jeg i den nævnte Rundskrivelse har erklæret at ville gjøre, og henstille Spørgsmaalet til Ministeriets Afgjørelse, i det jeg blot skal tilføje, at for saa vidt Ministeriet skulde erklære sig for Indførelsen af samlet Skoletid, saa maa jeg af de ligeledes i Rundskrivelsen angivne Grunde anholde om, at det ikke maa blive mig paalagt at indføre Forandringen før fra næste Skoleaars Begyndelse.

Det Andragende, hvorved Spørgsmaalet rejstes, var stilet til Skolens Rektor og var af følgende Indhold:

Vi undertegnede, hvis Børn ere Disciple i Viborg Kathedralskole, tillade os at udtale det Ønske for Dem, at De vil udvirke, at der efter den forestaaende Halvaarssexamen indføres samlet Skoletid fra Kl. 8 Frmdg. til 2 Eftmdg., saaledes som Tilfældet er i de fleste øvrige Skoler her i Landet. — Det er vor Overbevisning, at der ved den samlede Skoletid opnaas bedre Lejlighed for Disciplene til Hvile og Adspredelse, navnlig Bevægelse i den friske Luft, end der nu kan finde og finder Sted ved den delte, hvor Friheden i Middagstimerne ikke faar den Nytte for dem, som der sikkert

er beregnet. — Vi vide vel, at De tidligere har udtalt Dem mod denne Ordning af Skoletiden; men vi tro ogsaa at vide, at De nu ikke længere ubetinget er imod et Ønske, der almindelig næres baade af Forældre og Disciple; og vi anmode Dem derfor om paa behørigt Sted at støtte dette Andragende, som vi haabe, maa føre til Gavn for den Skole, De saa nidkjært virker for.

Under denne Skrivelse fandtes 25 Navne, af hvilke dog et betegnede en Moder, hvis Søn var udmeldt af Skolen fra 31te December, og et andet betegnede sig selv som underskrevet „for“ den ikke i Byen boende Fader til en Discipel i Skolen.

Den Rundskrivelse, der, efter Modtagelsen af ovenstaaende Andragende, fra Rektoratet omsendtes til samtlige Fædre eller Værger, var af følgende Indhold

I en til mig indsendt Skrivelse have en Del Fædre eller Mødre i Viborg, som have Sønner i Kathedralskolen, andraget paa min Medvirkning til, at der efter forestaaende Halvaarsprøve i Skolen maa blive indført samlet Skoletid fra Kl. 8 Formiddag til Kl. 2 Eftermiddag.

I den Anledning skal jeg herved gjøre, hvad jeg véd, Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved saadan Lejlighed forlanger gjort, nemlig lade afstemme over Spørgsmaalet af samtlige Fædre til Skolens Disciple saa vel som af dem, der for nogen af disse træde i Faders Sted.

Men i det jeg gjør dette Skridt, holder jeg det for min Pligt at udtale min egen Mening om Sagen, saaledes som den har dannet sig hos mig efter den Erfaring, jeg har haft Lejlighed til selv at gjøre ved Skoler med begge Ordninger, ved hvilke jeg har været Lærer. I Korthed sagt er jeg derved kommen til den Overbevisning, at Arbejdet i de to Eftermiddagstimer ikke falder nær saa svært for Lærere og Disciple som i 5te og 6te Formiddagstime. Det er vist nok, at en Eftermiddagstime undertiden kun falde meget svær for Læreren, fordi han kan føle, at han ikke selv er ved fuld Kraft. Men det er lige saa vist, at en nidkjer og livfuld, energisk Lærer, efter at have undervist 3 Timer i Træk, alt

i den 4de kan føle sig saa afkræftet, at han behøver stor Selvbeherskelse for at forebygge, at hans Disciple ikke skulle komme til at lide under hans Uoplagthed; det samme maa da end mere være Tilfældet i den 5te og 6te Time. Og naar Lærere ved Kathedralskolen tillige have Timer i Forberedelsesskolen, vil samlet Skoletid kunne volde, at de faa endog 6 Timer i Træk; for Tiden har en Lærer saaledes de 5 Dage af Ugen 6 Timer. Men hvad der gjælder Lærerens Evne til at give Undervisning, maa ogsaa gjælde Discipelens Evne til at modtage den. Denne vil hver Dag faa 6 Timer i Træk. Og man fejler, hvis man betragter Timer i Gymnastik, Skrivning og Tegning som Hviletimer; de to sidste Fag svinde ved den ny Skoleordning i den Grad ind, at de ere for intet at regne; og i alle disse tre Fag virker en vel brugt Time lige saa trættende paa Discipelen som enhver anden Time, kun paa en anden Maade.

Naar jeg saaledes ikke kan andet end se Fare ved den samlede Skoletid selv, saa ser jeg lige saa stor Fare ved den samlede Fritid uden for Skolen. Det er let at forstaa, at enhver Discipel, for at vinde denne, gjerne vil have samlet Skoletid. Men det er vel et stort Spørgsmaal, om en Skolediscipel virkelig er i Stand til at dømme selv i dette Anliggende. Der hører stor Modenhed til paa egen Haand at kunne bruge en samlet Fritid godt. Det kan maaske i mange Tilfælde være svært nok for Hjemmet at vaage over, at Sønerne bruge den Tid paa rette Maade, som de have til deres Raadighed uden for Skolen. Men mer end en tredie Del af Skolens Disciple have Ophold i Huse, som ikke ere deres Hjem; disse maa for største Delen ene raade for deres Brng af den nævnte Tid; og det er da vistnok meget tvivlsomt, om de formaa at gjøre det paa rette Maade, hvorved det ikke maa lades ude af Agt, at foruden Lejren om Sommeren er der i Viborg Forhold tilstede i stort Maal, som kunne lokke især ældre Disciple ind paa Adspredelser, der virke fordærlig for mer end deres Arbejde til Skolen.

Hvad jeg hidtil har sagt, vil formodentlig klart angive Grunden til min Stilling til det her omhandlede Spørgsmaal. Jeg føler naturligvis lige saa godt som enhver anden Lærer, Forældre og Disciple, hvor stor en Behagelighed der er ved

den samlede Fritid, som er en Følge af den samlede Skoletid. Jeg véd jo godt, i hvilket Omfang denne nu er indført ikke blot i Kjøbenhavn men ogsaa ved de lærde Skoler uden for Kjøbenhavn. Jeg véd ogsaa, at det kgl. Sundhedskollegium, paa dertil af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet given Anledning, under 15de Juni 1869 har erklæret, at „Spørgsmaalet om den samlede Skoletids Indflydelse paa Disciplenes legemlige og aandelige Udvikling ikke for nærværende Tid kan løses fra et lægevidenskabeligt Standpunkt.“ Alligevel maa jeg nu som før betragte samlet Skoletid som en farlig Ting, som jeg ikke kan anse det for rigtigt at indlade sig paa uden Nødvendighed; og en saadan kan jeg ikke antage for at være tilstede, uden naar dels Vejlængden til og fra Skolen er stor nok til, at den ellers vilde optage alt for betydelig en Del af Disciplenes Fritid, dels den kjøbenhavnske Spisetid ogsaa i Provindsbyen er bleven almindelig i de Huse, der sende Sønner til den lærde Skole. Vejlængden har i denne Henseende for Tiden kun Betydning for 2 af Skolens Disciple. Og hvad Spisetiden angaar, da forekommer det mig, at det ikke vilde være rigtigt, om Hensynet til Embeds- og maaske enkelte Kjøbmandshuse skulde gjøre det endnu vanskeligere, end det allerede er, for Familier i andre Stillinger at lade Sønnerne gaa i den lærde Skole.

Endnu vil jeg ikke undlade at bemærke, at jeg har stor Grund til at tro, at de her værende Forhold vilde gjøre det umuligt at faa Skolens Svømmeøvelser og de ældste Disciples Skydeøvelser henlagte til en Forniddagstime, saa det rimeligvis ikke vil kunne lade sig gjøre til enhver Tid af Aaret virkelig at samle Skoletiden.

Disse Bemærkninger beder jeg nu først enhver Fader, der har en Søn i den mig betroede Skole, eller den, der for en saadan træder i Faders Sted, omhyggelig at overveje. Derefter beder jeg om, at man vil afgive sin Stemme ved paa medfølgende Stemmeseddel at udstrege det Ord, man for at tilkjendegive sin Mening ikke har Brug for, og saa tilstille mig Seddelen med Navns Underskrift snarest mulig, senest d. 19de Januar førstkommende. Udfaldet af Afstemningen skal jeg da indberette til Ministeriet og henstille Spørgsmaalet til dettes Afgjørelse. Men for det Tilfælde, at

denne skulde falde ud til Fordel for samlet Skoletid, vil jeg for Ministeriet udtrykkelig udtale, hvad jeg ogsaa vil udtale her, at jeg ikke kan ønske at skulle sætte Forandringen i Værk før til næste Skoleaars Begyndelse; skulde det ske tidligere, vilde det medføre en Omlægning af den daglige Timefordeling; og dette er for mig i Almindelighed et saa vidtløftigt og langvarigt Arbejde, at jeg ikke kan ønske at skulle foretage det paa en Tid, da min øvrige Virksomhed i Skolens Tjeneste optager al den Arbejdstid, jeg har til overs uden for min egen Lærergjerning.

Og den med Rundskrivelsen følgende Stemmeseddels var indrettet saaledes:

Undertegnede stemmer for ^{samlet} ~~delt~~ Skoletid i Viborg Kathedralskole.

Sagen afgjordes ved følgende Skrivelse af 20de Marts fra Viborg Stiftsøvrighed til Rektoratet:

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har under 14de d. M. tilskrevet os saaledes:

„Efter at Ministeriet med behagelig Skrivelse af 22de f. M. har modtaget Stiftsøvrighedens Ytringer i Anledning af Spørgsmaalet om at indføre samlet Skoletid i Viborg Kathedralskole, og Sagen har været Gjenstand for Brevvexling med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, skal Ministeriet herved meddele til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for Skolens Rektor, at man, efter alt hvad der foreligger i Sagen, maa være enig i, at der ikke bør foretages nogen Forandring i Skoletidens Inddeling for Viborg Kathedralskoles Vedkommende.“

Hvilket herved tjenstlig meddeles.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 24de Maj.)

En Indstilling fra Rektoratet om Forandringer i de ved Skolens Undervisning benyttede Lære- og Læsebøger blev under 6te Juni f. A. besvaret ved følgende Skrivelse fra Ministeriet:

Efter Hr. Rektorens Indstilling i behagelig Skrivelse af 27de f. M. bevilger Ministeriet herved, efter om Sagen at have korresponderet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, at efternævnte Bøger lægges til Grund for Undervisningen i Viborg Kathedralskole.

i Tysk: Kaper og Simonsens Læsebog fra 3die Kl. opad;

Funchs kortfattede Syntax fra 4de Kl. opad.

i Fransk: Sicks Læsebog for Mellemlklasserne i 4de Kl. og næste Aar i 5te Kl.

i Engelsk: Marryat, *the children of the new forest*, for 4de Klases Realafdeling og efterhaanden opad.

i Græsk: Bergs Forskole, for 5te Kl.

i Religion: Assens mindre Lærebog i den bibelske Historie fra 3die Kl. opad.

i Matematik: Møllers Grundtræk af Læren om Rumstørrelser fra 3die Kl. og senere i 4de Kl., og efterhaanden opad Petersens Plangeometri.

Hvad angaar Deichmann Branths Naturlære, da finder Ministeriet foreløbig at burde negte Tilladelse til dens Indførelse, men forbeholder sig i øvrig en nærmere Udtalelse i saa Henseende.

Naar endelig Hr. Rektoren har foreslaet, at det maatte tillades, at Monrads Hovedpunkter af Verdenshistorien, som hidtil er brugt i 2den og 3die Kl. samt i den toaarige 4de Realkl., fremtidig maa lægges til Grund for Undervisningen i Verdenshistorie i alle Klasser indtil 6te Kl. medregnet og saaledes nu indføres i 4de Kl. og efterhaanden opad, da skal Ministeriet hertil bemærke, at, medens man i 1870 gik ind paa for de yngre Klasser at gjøre Forsøget med at give den historiske Undervisning væsentlig ved Lærerens mundtlige Fortælling, maa man dog med Undervisningsinspektøren finde overvejende Betænelighed herved, saa vel af Hensyn til Kon-

trollen ved Examen som paa Grund af, at en lignende Tilladelse vanskelig vilde kunne negtes andre Skoler, uden at man havde tilstrækkelig Sikkerhed for, at Betingelserne for en frugtbar Gjennemførelse af Methoden vare tilstede. Som Følge heraf kan den ansøgte Tilladelse til i videre Omfang at fortsætte Methoden ikke gives.

Senere bevilgede Ministeriet ved Skrivelse af 2den Avg. f. A., at Blochs Lærebog i Historie for Realskoler fra indeværende Skoleaars Begyndelse maatte indføres til Brug ved Undervisningen fra 3die til 6te Klasse.

Dansk. 2den Flskl. (Adj. Heise, 5 Timer). Til Øvelse i Læsning er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, 1ste Samling og mod Slutningen af Aaret Ingemanns Valdemar Sejr. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der læst Digte udenad hidtil i alt 8 større og mindre Digte, hver Uge en Lektie paa omtrent 30 Linier. Af Stile er der skrevet 1 hver Uge, hidtil i alt 35, altid Gjenfortælling, begyndt paa Skolen og fuldført hjemme. Sproglæren er bleven indøvet mundtlig og ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sproglære. — 3die Kl. (Adj. Heise, 3 Timer). Til Oplæsning er brugt Ingemanns Valdemar Sejr; til Udenadslæren og Øvelse i Fremsigelse af Vers Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“, hvoraf der er læst 8 Digte, hver Uge en Lektie paa omtrent 30 Linier. Hver Uge er der skrevet 1 Gjenfortællingsstil, begyndt paa Skolen og fuldført hjemme, hidtil i alt 35. — 4de Kl. (Rkt. Lefolii, 2 Timer). Af Stile er der med Forbigaaelse af hver 4de Uge skrevet 1 hver Uge, altid helt hjemme, hidtil i alt 27, i Begyndelsen af Aaret historisk Gjenfortælling, siden prosaisk Gjengivelse af forelæste fortællende Digte eller af meddelte udførlige Skildringer og Be-

skrivelser samt Fremstilling af Emner hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, kun ganske sjældent fra Disciplenes egen Erfaringskreds. Af Digte er der efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ læst 11 Digte udenad. Arbejdet med Stilene har gjort det umuligt at faa saa megen Tid til Læsning, som havde været ønskelig; i Begyndelsen af Aaret læstes G. Rodes Fortælling om Svolderslaget; senere er der læst enkelte Hovedstykker af Lefoliis Fortællinger „fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. — 5te Kl. (Rktr. Lefolii, 2 Timer, desuden 1 Time med de mathem.-naturvdsnk. Dspl. og Realisterne). Af Stile er der med Forbigaaelse af hver 3die Uge skrevet 1 hver Uge, hidtil i alt 24, altid helt hjemme, for største Delen af samme Art som i 4de Kl., blot noget vanskeligere, men i større Omfang Fremstillinger af Emner hentede fra Disciplenes egen Erfaringskreds og selvstændige Skildringer af Gjenstande og Forhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændige Udviklinger af lette Ordsprog eller lignende Emner. Stilenes Behandling har kun levnet ringe Tid til Læsning. Med hele Klassen er læst Holbergs „Uden Hoved og Hale“ og mod Slutningen af Aaret enkelte Hovedstykker af Lefoliis Fortællinger „fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. I den Tid, da Konfirmationsforberedelsen voldte, at de to Trediedele af Klassens Disciple vare fraværende den ene Time, læstes med de tilbageblevne Holbergs Erasmus Montanus, Oehlenschlägers Fortælling af Volsungesagnet og Lefoliis Gjenfortælling af Hravnkel Frejsgodes Saga. Ved Læsningen af nogle Kjæmpeviser i Svend Grundtvigs Bearbejdelse er særlig de forældede Sprogformer blevet omtalte. — Med

de mathem.-naturvdsnk. Disciple og Realisterne er i deres særlige Time læst 5te, 6te, 7de, 8de, 11te og 14de Sang af Homers Odysse i Vilsters Oversættelse samt udvalgte Stykker af Ovids Forvandlinger, navnlig hørende til den thebanske Sagnkreds, i Meislings Oversættelse, hvorved da flere Stykker af Grækernes Livsforhold (Krigsvæsen, Skibe, Religionsvæsen, Dionysosdyrkelse, Skuespil, Mysterier, Forestillinger om Livet efter Døden) blev gjortø til Gjenstand for nærmere Omtale; efter M. Hammerichs svenske Læsestykker er læst et Par af de første Smaastykker og saa Almqvists Grimstahamns nybygge, hvorved der da jævnlig er udført en sammenlignende Behandling af Modersmaalets og Søstersprogets Ordforraad, Ordbetydning og almindelige Sprogform. — 6te Kl. (A dj. Greibe, 2 Timer). Af Stile er der skrevet 1 hver 2den Uge, hidtil i alt 16, dels af almindelig udviklende eller skildrende Indhold, dels over Emner fra andre Skolefag. Af danske Forfatterværker er der af Disciplene oplæst: af Oehlenschläger Vaulundurs Saga, Helge, Yrsa, Hroars Saga og nogle af de lyriske og romantiske Digte, af Hejberg Syvsoverdagen, Alferne, Kjøge Huskors, de danske i Paris og Nej; af Chr. Winther Hjortens Flugt; af Hertz Sparekassen, samt Stykker af Paludan-Müllers Ungdomsskrifter, — hvortil der, nærmest efter Barfods Fortællinger af Fædrelandets Historie, er føjet Oplysninger om Forfatternes Levnet. — 7de Kl. (A dj. Greibe, 3 Timer). Hver anden Uge er der skrevet en Stil, hidtil i alt 16, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold eller over Emner fra andre Skolefag. Der er givet en Udsigt over Litteraturen indtil Holberg og læst Prøver af Forfattere fra samme Tidsrum. Ellers er der af

Disciplene blevet oplæst: af Oehlenschläger Væringerne i Miklagaard og Regner Lodbrok samt udvalgte lyriske og romantiske Digte; af Hauch Thorvald Vidførelse og Valdemar Sejr; af Hertz Amors Genistreger og de fattiges Dyrehave, og af Paludan-Müller Amor og Psyche. — Til Læsning af Svensk er der blevet anvendt 2 til 3 Timer om Maaneden, hvorved der er læst omtr. 100 Sider af 1ste Dl. af Blanches Taflor och Berättelser og omtr. 50 Sider af sammes Bilder ur Verkligheten.

Oldnordisk. 7de Kl. (Rkt. Lefolii). I 2 Timer egentlig indtil Paaske er der uden for den alm. Skoletid med 3 Disciple af 7de Kl. B. læst Kap. 1—37 af Grettes Saga.

Latin. 3die Kl. (Adj. Ramsgaard, 6 Timer). Af Silfverbergs Læseb. er læst Sd. 1—6, 17—29 og 40—45. Af Sproglæren er efter Madvig læst det vigtigste af Bøjningslæren, medens enkelte af Ordføjningslærens Hovedsætninger ere blevne mundtlig meddelte. — 4de Kl. (Adj. Ramsgaard, 7 Timer.) Af Silfverbergs Læseb. er der læst Sd. 35—47; af Cæsars Gallerkrig 6te Bog Kp. 1—39. Efter Madvigs Sproglære er Bøjningslæren gjenlæst; desuden er af Ordføjningslæren gennemgaaet 1ste Afsnit og enkelte Hovedsætninger af 2det Afsnit. Af Stile har Klassen skrevet 1 hjemme hver Uge, hidtil i alt 29, og 1 paa Skolen, hidtil i alt 34, saa godt som alle Exempelstile. — 5te Kl. (Adj. Ramsgaard, 7 Timer). Af Cæsars Gallerkrig er der læst 5te Bog fra Kp. 35 til Enden, Ciceros Tale om Pompejuses Beskikkelse til Hærfører, og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Kadmus, Aktæon, Kadmusens Forvandling og Pyramus og Thisbe, i alt 490 Vers. Af Mad-

vigs Sproglære er gjenlæst, hvad der var gennemgaaet i de tidligere Klasser, og desuden er der af nyt læst de 7 første Kapitler af 2det Afsnit af Ordføjningslæren. Af Stile er der hver Uge skrevet 1 hjemme, hidtil i alt 30, altid lette historiske Fortællinger, og desuden, naar Tiden har kunnet strække til, 1 paa Skolen, hidtil i alt 38, dels af samme Art som Hjemmestilene, dels Exempelstile, i det Læreren har dikteret Sætningerne enkeltvis paa Dansk og meddelt fornøden Vejledning til Oversættelsen, hvorefter Disciplene strax have nedskrevet dem paa Latin. — 6te Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 8 Timer; den math.-naturvdsnk. Discipel desuden 1 Time sammen med 5te Kl. under Adj. Ramsgaard). 6te Bog af Livius, Ciceros Tale for Sextus Roscius og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Io, Faeton, Kadmus, Ino og Athamas, Kadmus' Forvandling og Pyramus og Thisbe, i alt 960 Vers. Af Madvigs Sproglære er læst de to første Afsnit af Ordføjningslæren. Hver Uge er der efter Ingerslevs Materialier skrevet 2 Stile hjemme, hidtil i alt 66. Den math.-naturvdsnk. Discipel har i sin ene særlige Time skrevet Stil med 5te Kl. — 7de Kl. (Rkt. Lefolii, 7 Timer og desuden hver Afdeling særskilt 1 Time). Ciceros Kato og Lælius, Horatses Breve, af Kvintilians 1ste Bog Prooem, Kp. 1—3 og 8—12, 2den Bog Kap. 1—4, 8—10, 16 og 19, i alt 50 Teubnerske Sider; B desuden 7de Bog af Vergils Æneide. Kurzorisk har A læst Terentses Andria og efter Flemmers Udvalg Seneka de providentia og en Del af, hvad Bogen indeholder af Svetonius; B en Del af Kurtius efter samme Bog. Af Stile er der skrevet hver anden Uge skifteviis 2 og 1, til Dels efter Hen-

richsens Opgaver, hidtil i alt af A 47 og af B 48; af Oversættelser fra Latin 1 hver anden Uge efter Henrichsens Opgaver, hidtil i alt af A 16 og af B 15.

Græsk. 5te Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 5 Timer). Bergs Schema med dertil svarende udvalgte Exempler af sammes „liden Forskole“, det vigtigste af Tregders Formlære og af 1ste Bog af Xenofons Anabasis Kp. 1—3, 16. — 6te Kl. (Ovrl. Prof. Wesenberg, 5 Timer). Xenofons Anabasis II, 3, 9—III og af Homers Odysse 1ste og 2den Bog. Af Tregders Formlære den attiske og den episke Dialekt. — 7de Kl. (Adj. Greibe, 5 Timer). Homers Odysse 9de og 10de Sang; 4de Bog af Herodot; af Tregders Anthologi Hymnerne, Epigrammerne og Idyllerne 1 og 14 (254 Vers); af Xenofons Erindringer om Sokrates 3die Bog. Tregders Formlære er bleven gennemgaaet, og Madvigs Ordføjningslære brugt til Henvisning.

Hebraisk. (Ovrl. Bahnson, 2 Timer.) Med 2 Disciple af 7de Kl. B Genesis Kp. 1—14 og det vigtigste af Whittes Sproglære.

Tysk. 2den Kl. (Ovrl. Bahnson, 4 Timer). Af Rungs Læseb. er (uden Repetition) læst Sd. 69—96 og 100—206; af Hjorths kortf. Sproglære det vigtigste. — 3die Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Timer, Realafdelingen særskilt 1 Time). Kaper og Simonsens Læseb. Sd. 1—81 (uden Repetition), Sproglæren er bleven indøvet under Læsningen. Realafdelngn. har skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 32, og læst det vigtigste af Hjorths kortf. Sproglr. — 4de Kl. (Adj. Heise, 2 Timer, Realafdeln. særskilt 1 Time). Fibigers Læseb. Sd. 102 til Sd. 155 og 212—17, Formlæren efter Hjorths kortf. Sprgl. Realafdeln. har dels efter Hen-

ningsens Stiløvelser, dels efter dikterede Smaafortællinger skrevet 1 Stil ugentlig hjemme, hidtil i alt 30, og læst det vigtigste af Funchs kortf. Syntax. — 5te Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Timer, Realafdl. særskilt 1 Time). Fibigers Læseb. Sd. 212—60, Jürs og Rungs deutsche Dichter Sd. 20—24, 26—32, 46—47, 144—164; Bøjningslæren efter Toepfers Sprogl. Realafdelingen har læst det vigtigste af Funchs kortf. Syntax og skrevet 1 Stil ugentlig hjemme, hidtil i alt 29, efter Henningsens Stiløvelser. — 6te Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Timer). Gustav Freytags „Bilder aus der deutschen Vergangenheit“, 2det Binds 2den Afdlg.: „Bld. aus dem Jahr. der Reformation“ er læst dels statarisk, dels cursorisk, dels hjemme, saaledes at Disciplene, efter hjemme at have gennemlæst et Afsnit, paa Skolen have faaet Oplysning om, hvad de ikke selv have kunnet finde ud af; paa samme Maade er der læst enkelte Afsnit af Schillers Værker. Af Jürs og Rungs deutsche Dichter er dels cursorisk, dels statarisk læst forfra til Sd. 98 og Sd. 107 til 176; af „Dichter der Gegenwart“ og „Oestreichische Dichter“ et Udvalg. Sproglæren er gennemgaaet efter Toepfer og indøvet ved Analyse.

Fransk. 2den Kl. (Ovrl. Bahnson, 4 Timer). Borrings „manuel“ Sd. 23—53; af Pios Forml. det vigtigste indtil de uregelrette Udsagnsord. — 3die Kl. (Ovrl. Bahnson, 3 Timer). Borrings „manuel“ Sd. 81—149; af Pios Forml. er en Del taget med af det, der var blevet forbigaaet i 2den Kl., og desuden læst de uregelrette Udsagnsord samt i „Tillæget“ Sd. 11—16. — 4de Kl. (Adj. Greibe, 3 Timer). Sicks Læseb., 2den Afdlg., Sd. 1—76; Pios Sprogl., Formlæren § 1—84. Efter Borrings Stiløvelser St. 1—10,

en Stil hjemme hver Uge, hidtil i alt 30. — 5te Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Lassens Læseb. for Mellemkl., Sd. 195—260; Pios Sprogl., Forml. og Ordføjningsl. til § 58. Efter 1ste Afdng. af Sibberns Stiløvelser St. 26—59 1 Stil hjemme hver Uge, hidtil i alt 38. — 6te Kl. (Adj. Greibe, 2 Timer). Borrings „études littér.“, Sd. 1—20, 119—47, 300—25, 342—75, kursorisk Borrings „album littér.“, Sd. 98—152; Forml. og Ordføjningsl. efter Pios Sprogl. Efter Arlauds Stiløvelser Sd. 16—30 hver Uge 1 Stil hjemme, hidtil i alt 33. — 7de Kl. (Adj. Greibe, 1 Time). Sicks Læsestykker 1ste Hft. og 2det Hft. Sd. 1—116, kursorisk.

Engelsk. 3die Kl. (Adj. Greibe, 3 Timer). Mariboers Læseb. „eft. en ny Methode“ Sd. 1—46; Rosings Forml. — 4de Kl. (Adj. Feddersen, 4 Timer). Marryats „the children of the New Forest“ Kap. 1—15; Rosings Forml.; lette skriftlige Øvelser paa Skolen, bestaaende i Afskrivning efter Bog, Diktat og endelig Oversættelse af meget lette Sætninger. — 5te Kl. (Adj. Greibe, 3 Timer). Lassens Læseb. for højere Kl. Sd. 75—107 og 112—150; kursorisk Listovs Læseb. 1ste Afdng.; Rosings Forml.; efter Listovs Stiløvelser 1ste Afdng. Sd. 1—13 1 Stil hjemme hver Uge, hidtil i alt 31. — 7de Kl. B (Adj. Greibe, 2 Timer). Walter Scott, „tales of a grandfather“, Kp. 1—23, kursorisk. — 7de Kl. A (Adj. Greibe, 1 Time). Chrl. Dickens, „the chincies“, kursorisk, og Sheridan, „the school for scandal“.

Religion. (Ovrl. Bahnsen, hver Kl. 2 Timer). 2den Kl. Daugaard og Stochholms Bibelhist., det nye Test.; Balslevs Katekismus indtil „Troen“. — 3die Kl.

Balslevs Katek. fra „Troen“ indtil 3die Troesart., Assenses mindre Bibelhist. indtil 6te Afsnit: Israel og Juda som særskilte Riger. — 4de Kl. Balslevs Katek. fra 3die Troesart. til Enden, Assenses Bibelhist. fra Kong Salomon til det ny Test. — 5te Kl. Balslevs Katek. indtil Daabens Sakram., af Assenses Bibelhist. det ny Test. og Apostelhist. — 7de Kl. A. Liscos Læreb. § 248 til Enden og gjenlæst det vigtigste af hele Bogen. B. Kurtzes Læreb. § 259 til Enden. — **Af Bibelen** har 7de Kl. læst de 10 første Kap. af Johannesevangeliet i Grundsproget, de andre Kl. forskjellige Stykker af det ny Test. paa Modersmaalet. (Det er sket ved en Forglemmelse, naar der i forrige Aars Indbydelsesskrift ikke findes angivet, hvad der i dette Fag i Skoleaaret 1871—72 var læst i 7de Klasse eller i Bibelen i alle Klasser.)

Historie. (Adj. Heise.) For hele dette Aars Vedkommende bliver ved Fordelingen af Undervisningens Indhold paa de enkelte Klasser at mærke, at der ikke i saa Henseende har kunnet lægges eller følges nogen bestemt Plan for Arbejdet, da den Bog, der skulde benyttes i Klasserne 3—6, ikke var og endnu ikke er helt udkommen. — 2den Kl. (2 Timer). Med Monrads „Hovedpunkter af Verdenshistorien“ til Grundlag er den gamle og Middelalderens Historie gennemgaaet. — 3die Kl. (2 Timer). Blochs Lærebog for Realklasser forfra til Sd. 120: Korstogenes Begyndelse. — 4de Kl. (2 Timer). Samme Læreb. i samme Omfang som i 3die Kl. — 5te Kl. (2 Timer). Efter samme Læreb. Oldtiden og Middelalderen (indtil de tre nordiske Riger). — 6te Kl. (2 Timer). Efter samme Læreb. Middelalderen med Forbigaaelse af de tre nordiske Riger. Den nyere Historie indtil

Nutiden er gennemgaaet efter Kofods fragm. Hist., udvidet ved mundtlig Fortælling. Efter Thrige er læst Nordens Historie fra 1720 til Nutiden. — 7de Kl. (2 Timer og desuden hver Afdlng. en særskilt Time). Et fuldstændigt Kursus efter Thriges og Blochs større Lærebøger i den alm. Verdenshistorie; tillige har 7de Kl. A læst Nordens Hist. efter Thrige.

Geografi. (Adj. Feddersen, hver Kl. 2 Timer). 2den Kl. Erslev Nr. 4 fra de britiske Øer til Enden. — 3die Kl. Erslev Nr. 1 til Holland med adskillige Forbigaaelser. — 4de Kl. Erslev Nr. 1 fra Mellemeuropa til Asien. — 5te Kl. Erslev Nr. 1 de fremmede Verdensdele. — 6te Kl. Et fuldstændigt geogr. Kursus efter Erslev Nr. 1.

Naturhistorie. (Adj. Feddersen, hver Kl. 2 Timer). 2den Kl. Efter Feddersens „Naturens Bog“ Krybdyr, Padder, Fisk, Leddyr og Bløddyr. — 3die Kl. Efter Feddersens „Dyrerigets Naturhist.“ Pattedyr og Fugle. — 4de Kl. Efter Vaupells „Planterigets Naturhistorie“ det meste af Indledningen og de tokimbladede Planter. Grundstofferne efter Johnstrups Lærebog. — 5te Kl. Vaupells Bog, den alm. Del; efter Feddersens „Dyrerigets Naturhist.“ Pattedyrene og Mennesket. — 6te Kl. Efter Feddersens, Vaupells og Johnstrups Lærebøger et fuldstændigt naturhistorisk Kursus.

Regning og Matematik. 2den Kl. (Adj. Petersen, 4 Timer). Efter Bokkenheusers Rgnbg. de fire Regningsarter og Reguladetri i Brøk; Møllers Rgnbg. 3die Afdlng. — 3die Kl. (Adj. Petersen, 6 Timer). Møllers Rgnbg., 3die Afdlng. Møller, den elementære Mathematiks System: Tal og Talsystem, Sum, Produkt, Kvotient, Decimalbrøk. Steens math.

Opgaver: Talrækken, Sum, Produkt, Decimalbrøk. Møller, Læren om Rumstørrelser og tilsvarende Opgaver i Regnebogen. — 4de Kl. (Adj. Petersen, 6 Timer). Efter Hansens og Bokkenheusers Regnebøger: Decimalbrøk, omvendt og sammensat Forhold, Gjennemsnits-. Delings- og Procentregning. Møllers „System“: Forhold og Proportioner, Decimalbrøk. Steens Algebra: Potens, Rod til Sd. 27. Steens „Opgaver“: fra „Alm. Bemærkn.“ G: Produkt, Proportioner, Decimalbrøk. Petersens | Lærebog i den elementære Plangeometri til ligedannede Figurer. — 5te Kl. (Adj. Dohn, 4 Timer, de math.-naturv. Dspl. og Realisterne særskilt 2 Timer). Steens Algebra fra Art. 25 til Ligninger af første Grad. Steens Plangeometri fra Rumstørrelsers Maaling til Transversaler. Fra Nyaar af en til to Opgaver hver Uge, hidtil i alt 22. De math.-naturv. Dspl. og Realisterne have i deres særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning. — 6te Kl. (Adj. Dohn, 5 Timer, den math.-naturv. Dspl. særskilt 2 Timer). Steens Algebra fra Ligninger af 2den Grad til Enden, gjenlæst det hele. Steens Plangeometri fra ligedannede Figurer til Enden, gjenlæst det hele. Hver Uge en til to Opgaver, hidtil i alt 47, hvorved ogsaa den praktiske Beregning af Rumstørrelsers Indhold er medtaget. Den math.-naturv. Dspl. har i sine to særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning. — 7de Kl. B (Adj. Dohn, 4 Timer). Steens Algebra fra Ligninger af 2den Grad til Enden. Plangeometrien efter Julius Petersen. Stereometrien efter Mundt indtil Symmetri. Hver Uge en til 2 Opgaver, hidtil i alt 40. — 7de Kl. A (Adj. Dohn, 4 Timer). Efter Steens Algebra og Plangeometri, J. Petersens plane

Trigonometri og Mundts Stereometri et fuldstændigt Kursus i, hvad der kræves til Afgangsprøven. Hver Uge en til to Opgaver, hidtil i alt 51.

Naturlære. (Adj. Petersen.) 5te Kl. (2 Timer). Holtens Naturlære forfra til Bevægelse, med Forbigaaelse af Legemers Spændighed og Styrke; Varmen. — 6te Kl. (2 Timer). Efter Holten: Varme, Magnetisme, Elektricitet, Bølger, Lyset (til Øjet); gjenlæst, hvad der var læst i 5te Kl. — 7de Kl. B (2 Timer). Holtens Naturlære til Bevægelse samt fra Magnetisme til Enden. — 7de Kl. A (3 Timer). Hele Naturlæren efter Holten og Astronomien efter Mundt.

Tegning. (Timelr. Ltnt. Gjerding). 2den Kl. (2 Timer), 3die og 4de Kl.'s Realister (hver 2 Timer) har tegnet efter store Øvelsesblade, omsatte til $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ Størrelse, 5te Kl.'s Realister (2 Timer) efter Klodser, Gibsafstøbninger og frit staaende Figurer.

I den kgl. Anordning af 5te Avg. 1871 om Gjennemførelsen af Loven af 1ste April 1871 (meddelt i forrige Aars Indbydelsesskrift Sd. 72 figd.) bestemmes i § 2 under Nr. 11: Frihaandstegning øves i 1ste og 2den Klasse som Indledning til geometrisk Tegning i 3die og 4de Klasse. I det Udkast til en Fag- og Timefordeling, der fulgte med Ministeriets Rundskrivelse af 9de Avg. 1871 (f. Aars Indbydelsesskr. Sd. 83), er Undervisningen i Frihaandstegning i de to nævnte Klasser (nuværende 3die og 4de Kl.) henlagt til Matematiklæreren, saa at disse to Fag tilsammen ere opførte med 6 Timer egentlig. Og i den nævnte Rundskr. hedder det derom: „Ministeriet maa anse det særdeles ønskeligt, at den fælles Undervisning i Tegning i de to nederste Klasser, saa vidt ske kan, lægges i Matematiklærerens Haand og sættes saaledes i Forbindelse med den matematiske (geometriske) Undervisning, at Frihaandstegning øver Øjet og Haanden paa simple Former og støtter den geometriske Anskuelse.“ Under 26de Avg. f. A. udsendte Ministeriet følgende Rundskri-

velse: „Ved at tilstille Hr. Rektoren medfølgende Skrift af Arkitekt C. Nielsen om Tegneundervisningen i Skolerne og hans Linearperspektiv, det sidste i to Exemplarer, anmoder Ministeriet Dem om at opfordre Skolens Tegnælærer til at gjøre sig omhyggelig bekendt med samme og til at benytte de deri givne Vink ved hans Undervisning i Skolen. Det vil herigjennem være Læreren muligt navnlig at komme til en klar Forestilling om, hvor stor Berettigelse der har været til Foreningen af de lærde Skolers stærkt begrænsede Undervisning i Frihaandstegning med den geometriske Tegning og derigjennem med Mathematik-Undervisningen. Disciplene, som følge den historisk-sproglige Retning, ville — om det ogsaa maa erkjendes for umuligt at gennemføre for deres Vedkommende en saa omfattende Plan, som Bogen foreslaar — i ethverfald, naar denne lægges til Grund for Undervisningen, saa vidt som Tid og Anlæg tillade, være ledede ind paa den rette Vej, hvis de udenfor Skolen ville fortsætte Tegneundervisningen eller paa et senere Stadium gjenoptage den. For Disciplene, der følge den matematisk-naturvidenskabelige Retning — lige som for Realdisciplenes Vedkommende — vil Tegning selvfølgelig kunne føres betydelig videre, og den Omstændighed, at Projektionstegning ikke er optagen blandt 4de Klasses Examenfag, kan ikke være til Hinder for at følge Forfatterens Plan, som Ministeriet, uden at give noget Paalæg i saa Henseende, vilde anse det muligt endog helt at gennemføre i 5te og 6te Klasse (ny Stil), i det mindste for de Disciples Vedkommende, der med en vis Begavelse forene noget Aulæg for Tegning.“ Her ved Skolen var det, i Overensstemmelse med de ovenstaaende Ytringer af Ministeriet, Mening, at Matematiklæreren skulde besørge den fælles Tegneundervisning i nuværende 3die og 4de Kl. Men ved Udgangen af 1ste Halvaar erklærede Adj. Petersen det for en Umulighed for ham at faa Tid tilovers dertil; og for indeværende Aars Vedkommende har det da været en Nødvendighed at opgive den fælles Undervisning i Frihaandstegning i de nævnte to Klasser. Forhaabentlig vil det herefter lade sig gjøre at faa nogen Tid tilovers til dette Fag.

Skrivning. (Tmlr. Ltnt. Gjerding, 2den Kl., 3die og 4de Kl.'s Realafdlng. hver 2 Timer, 5te Kl.'s Realafdlng. 1 Time). Saa snart en Discipel har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig Haandskrift, benytter han ikke mere Forskrift men skriver af efter en dansk Bog; der indøves og kræves da blot en tydelig og ordentlig Skrift; men Discipelen tilholdes ikke at udføre hvert enkelt Bogstav i en eneste, ene gyldig Form; dog tager Skolen selvfølgelig ikke imod enhversomhelst Form af Bogstaverne.

Sang. (Organist Amberg). Der er blevet givet Undervisning i 5 Timer ugentlig, og Disciplene have været fordelt klassevis, saa at 2den og 3die (17 Disciple), 4de og 5te (15 Disciple) og 6te og 7de Kl. (3 Disciple) have faaet Undervisning sammen, den 4de Time er bleven benyttet til Sammensang, og den 5te til at udvikle Øret og Stemmen hos dem, der vel ikke strax have kunnet stedes til at synge sammen med de andre, men hos hvem der dog har været Grund til at haabe en saadan Udvikling, at de kunde komme med. Af Skolens 66 Disciple deltage for Tiden 41 i Sangundervisningen, af hvilke 6 regnes for Begyudere; 11 ere kun midlertidig udelukkede, fordi deres Stemme er i Overgang. Endnu i Aar har Bassisternes Tal været saa ringe, at det er blevet anset for rigtigt kun at ordne Sammensangen tostemmig. Til Øvelserne bruges et Udvalg af Melodier hentede fra Bergreens Skolesange og Koralborg, „Danmark Melodier“, „Skytteforeningens Sangbog“ samt Mallings, Hansens og Bulls Samlinger.

Gymnastik. (Tmlr. Ltnt. Gjerding med Bistand af Gymnastiklr. i Hæren Honoré). Af Skolens 66 Disciple ere for Tiden 5 udelukkede fra Gym-

nastikundervisningen af Helbredshensyn. De øvrige 61 ere inddelte i 4 Hold, saa at 2den og 3die Klasse med tilsammen 23 Disciple have haft 4 Timers Undervisning ugentlig undtagen i Svømmetiden, da de have været helt fritagne for Gymnastik, og ere bleve underviste i forberedende Øvelser, Klavring, Springning i Højde og Længde, blandede Øvelser og Smidighedsøvelser med Leg; 4de (alle Klassens 20 Displ.) have ligeledes haft 4, i Svømmetiden kun 2 Timer ugentlig og er desuden bleven øvet i Voltigering og Exercits; 5te og 6te Kl. med tilsammen 14 Dsepl. i henholdsvis 4 eller 2 Timer ugentlig desuden i forberedende Huggeøvelser, og af 7de Kl. 4 Dsepl. i 2 Timer ugentlig uden for Skyde- og Svømmetiden desuden i Hugning. Undervisningen er kun, som antydet, bleven indskrænket ved Svømning og Skydning men har ellers uden at afbrydes paa Grund af Kulde gaaet sin Gang uforstyrret.

Svømning. (Tmlr. Ltnt. Gjerding med Bistand af Gymnastiklr. i Hæren Honoré). Undervisningen begyndte i Sommeren 1872 noget før Midten af Juni Maaned, afbrødes ved Sommerferien og fortsattes efter denne i to Uger af August Maaned, i alt 32 Dage med Fradrag af nogle enkelte, da Regnvejr eller Storm gjorde det umuligt at være paa Svømmebaaden, 5 Dage ugentlig, hver Dag 2 Timer, saa at alle Skolens Disciple kunde komme til at svømme hver Gang med Undtagelse af 2, som vare helt udelukkede af Helbredshensyn, og 3 andre, som paa Grund af Legemsskade kun fik Lov at tage et Bad. Af Skolens nuværende 66 Disciple ere 29 Frisvømmere, hvortil udkræves at have vist sig dygtig til at svømme 400 Alen i slap Sele uden Tornyster; og af disse have

igjen 4 (Johns. Rendtorff, Andr. Jespersen, Johns. Carstensen og Hlbrt. Olesen) bestaaet Prøven i at svømme tværs over Viborg Nørresø, omtr. 1200 Al.; den samme Prøve bestodes af 4 andre, som nu er ud-gaaede af Skolen, nemlig Ch. Holm, Nkl. Elsass, Jul. Elsass og Carl Schumacher; og der var flere, der havde faaet Lov til at underkaste sig den, men uroligt Vejr gjorde det umuligt virkelig at foretage den med dem.

Riffelskydning. (Ltnt. Gjerding med Bistand af Serg. Hennings). Øvelserne holdtes fra Begyndelsen af April Maaned, saa at der i Alm. hver Uge faldt 1 Skydedag, naar Vejret ikke voldte Hindringer, i alt før Sommerferien 9 Skydeture og efter den 6. Der blev skudt til samme Skive, som Skytteforeningerne brugte; efter de gjældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, af hvilke ved de 5 sidste Skydeture før Sommerferien 2 gjordes med Remingtonbøssen. Under 15de Juli f. A. indsendtes til Ministeriet den befalede Beretning om

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1871—72.

7de Kl. A. 2 Disciple. 7de Kl. B. 1 —	Af-stand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud	Po- ints.	Træf- fere.	
A	100	10	21	10	31
B	100	15	32	15	47
A	200	34	53	32	85
B	200	60	72	52	124
A	300	106	90	66	156
B	300	„	„	„	„
		225	268	175	443 = 1,51.

Ved Slutningen af Forsommerens Øvelser holdtes Præmieskydning, hvis Udfald ses af nedenstaaende Oversigt:

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud.					Sum af Af- standene maalte i Tm.	Sum.	Præmie.
		1ste	2det	3die	4de	5te			
VII A.									
Emil Eckert . .	300	2	1	2	0	0	50 $\frac{1}{2}$	8	
Einar Falkenberg	300	0	0	0	0	0	0	0	
VII B.									
Johann. Rendtorff	200	2	3	0	1	0	47 $\frac{1}{4}$	9	

Da vi her ved Skolen hvert Aar pleje at holde Præmieskydningen saaledes, at der er udsat særskilte Præmier for A og for B, vilde det ringe Tal Disciple i hver Afdeling have gjort den oven omtalte Præmieskydning aldeles betydningsløs, saa fremt den var bleven iværksat paa den almindelige Maade. Efter Aftale med Læreren sattes derfor et vist Mindstetal af Træffere og Størstemaal af Afstand som Betingelse for Adgang til Præmierne; og Grænserne fastsattes efter Udfaldet af Præmieskydningerne i de tre nærmest forudgaaende Aar, i hvilke der var blevet skudt efter samme Skive som ifjor. I disse 3 Aar havde af 13 Præmietagere ingen haft mindre end 4 Træffere; og den højeste Middelf afstand, nogen af Præmietagerne (8 for A og 5 for B) havde haft, havde for A været 22 Tommer og for B 13. Disse tre Tal fastsattes altsaa som Grænse, hvert for sin Afdeling; og det hele meddeltes og forklaredes for Disciplene, før Præmieskydningen begyndte. Som det vil ses af ovenstaaende Oversigt, fyldestgjorde kun Eckert Afstandsbet ingelsen. Følgelig tilstodes ingen af dem nogen af

de udsatte Præmier, 2 for A til Værdi 6 og 4½ Rdl. og 1 for B til Værdi 4½ Rdl. For at alligevel ikke hele Afgjørelsen skulde ske efter den af Skolen selv truffne Bestemmelse, indstilledes Spørgsmaalet til Ministeriets Afgjørelse, ledsaget af en i de yderste Enkeltheder affattet Oversigt over Udfaldet af Skydningen ved hver af de 15 Skydture, der hørte til det vedkommende Skoleaar. Ved Skrivelse af 8de Juni overlod Ministeriet Afgjørelsen aldeles til Rektor, og den forud fattede Bestemmelse blev da fulgt, der uddeltes ingen Præmier.

Til den forestaaende Afgangsprøve indstiller sig den Discipel, der nu sidder i 7de Kl. A, og han opgiver i Latin og Græsk følgende:

Latin. Ciceros fire Taler mod Katilina og Taler for Sextus Roscius fra Ameria, Kato, Lælius og 5te Bog af de tuskulanske Undersøgelser, 2den og 6te Bog af Livius, Sallusts Jugurtha, Tacituses Germania, 3die og 4de Bog af Horatses Ode og begge Bøger af hans Breve, 5te og 6te Bog af Vergils Æneide, af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg Stykkerne 1—4 (910 Vers), af Kvintilians 1ste Bog Prooem., Kp. 1—3 og 8—12 og af 2den Bog Kap. 1—4; 8—10; 16 og 19.

Græsk. 4de Bog af Herodot, 3die Bog og 4de af Xenofons Anabasis, 3die og 4de Bog af Xenofons Erindringer om Sokrates, Platos Apologi og Evtyfron, 5te 6te, 9de, og 10de Bog af Homers Odysse og af Tregders Anthologi Hymnerne, Idyllerne 1, 9 og 14, Elegierne 1—4 og 7—11, Epigrammerne, af den æoliske Lyrik Stykkerne 4—19 og 22—25, og af de tragiske Brudstykker 1 og 4—6, ialt 1120 Vers.

V. Understøttelsesmidler.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaaes kun efter Ansøgning; en saadan stiles enten til Ministeriet eller til Rektor men indgives til Rektor samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gjøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende indkommer senere. Ansøgningen maa indeholde fuldstændig og nøjagtig Oplysning om Indtægter og Formuesstilling og andre hidhørende Forhold samt stadfæstes ved fyldestgjørende Attest. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig er forlangt. Ministeriet træffer Afgjørelsen om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gjøres af Rektor efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelse af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet godt til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple have kun Adgang til fri Undervisning men kunne ikke faa Stipendier.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke

lader sig indskrive som akademisk Borger ved Kjøbenhavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Regelen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet af Universitetskvæsturen.

For Stipendieaaret 1ste Oktober 1872 til 30te September 1873 blev ved Skrivelse fra Ministeriet af 24de Sptbr. 1872 Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stip. 50 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes C. C. J. A. Hansen, A. Hammershø, J. V. H. Schaltz og N. P. Petersen.

2. Mellemste Stip. 35 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes H. P. B. Nielsen og E. C. J. Steinert samt som extraordinær Gratist P. Feddersen.

3. Laveste Stip. 20 Rd. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes O. C. C. Schumacher.

4. Fri Undervisning tilstodes J. G. Lind, S. Damsgaard, H. C. A. J. Gjerding samt som extraordinær Gratist F. V. Greibe.

5. Undervisning for nedsat (halv) Betaling tilstodes J. J. Andersen, N. Oest, O. R. Bay og F. V. Riegels.

6. Højeste Stip. 50 Rd. helt at udbetale som Hjælp til Udredelse af Skolepengene tilstodes J. P. J. Mynster og P. G. Koch.

7. Mellemste Stip. 35 Rd. helt at udbetale

som Hjælp til Udredelse af Skolepengene tilstodes A. L. U. Bregendahl.

8. Laveste Stip. 20 Rd. helt at udbetale som Hjælp til Udredelse af Skolepenge tilstodes C. Lorenzen, N. M. Hansen og H. Elsass.

B. Det Nissenske Legat.

Kun studerende Disciple have Adgang til at understøttes af dette Legat. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgjørelse om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærrermøde; stemmeberettigede ere foruden Rektor alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, som ere i Skolen, behøver der ikke at indgives Ansøgning; men det er en Selvfølge, at den ikke tilstaas nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene skulle anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der ere dimitterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektor indgive skriftlig Begjæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget i Regelen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3die Universitetsaar.

For Aaret 1872—73 blev Legatet ved Lærrermødet d. 2den December 1872 fordelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de fire Femtedele af Grundfondens Renter indtil 11te Decbr. 1872 til Be-

løb 405 Rd. 29 Sk. til 16 af Skolens Disciple, saaledes at Carl Hansen fik 30 Rd. 29 Sk.; Hnbl. Nielsen, Andr. Hammershøy, J. P. Mynster, Jak. Schaltz og Nls. P. Petersen hver 30 Rd.; E. Steinert, P. Feddersen, J. G. Lind, Jul. Gjerding og Nikol. Hansen hver 25 Rd.; og Alb. Bregendahl, Gbrl. Koch, Crl. Schumacher, Crl. Lorenzen og Hrd. Elsass hver 20 Rd.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrengelse fremdeles“ blev den øvrige Femtedel til Beløb 101 Rd. 31 Sk. uddelt til følgende 9 af Skolens Disciple, saaledes at Johns. Rendtorff fik 11 Rd. 31 Sk., og Emil Reisz, Aug. Langhoff, Thom. Møller, Jhns. Carstensen, Jhns. Faber, Vldmr. Worm, Chr. Andersen og Frits Preisler fik hver 11 Rd. 24 Sk. At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkjendegive Carl Hansen, Hnb. Nielsen, Andr. Hammershøy, Gbrl. Koch, Nls. Petersen og Nkl. Hansen.

3. Renterne af Oplagspengens for Aaret 11te Decbr. 1871 til 11te Decbr. 1872 til Beløb 24 Rd. 28 Sk. tillige med de efter Nik. og Jul. Elsasses, Ch. Holms, Ol. Olsens, Chr. Weldings, Hans Lorenzens, Oskar Møllers, Hgb. Halles, Frits og Peter Hjort Lorenzens Udtrædelse af Skolen hjemfaldne Oplagspenge til Beløb 140 Rd. 74 Sk., i alt 165 Rd. 6 Sk., fordeltes blandt 5 fra Skolen afgaaede Studenter, saaledes at Vlh. Ipsen (fra 1870) fik 33 Rd. 2 Sk. og N. D. Schrøder (fra 1870), Jens Carl Gerner, Chr. Jacobsen og Haldor Hammer (alle tre fra 1871) fik hver 33 Rd. 1 Sk.

Af alle under 1 og 2 opførte Beløb er Halvdelen (for Carl Hansens Vdkmd. den mindre og for Jhns. Rendtorffs den større) bleven udbetalt, Resten oplagt.

C. Det Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 40 Rd. aarlig, som udbetales igjennem Rektor til 11te Juni og 11te December Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgjøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehnsbedsiden af Grevskaftet Bregentved. I Aaret 1872 have de været tilstaaede for første Halvaars Vdkmd. Emil Eckert og Oskar Møller, og for andet Halvaars Emil Eckert og Carl Hansen.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som da kunne erholde det, naar de ere i Skolens øverste Klasse, og vedhlive at nyde det „i de første 3 Aar efter, at de ere dimitterede til Akademiet, ifald de der opholde sig til deres Studiers Fortsættelse“; dog have Slægtninge af Rektor Jessen eller hans Enke, D. C. født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5te Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Kathedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen uden for de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelsen om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det

større Jessenske Legat“, uddeles tillige Renterne af en „Oplagskapital“. For Aaret 1872 er „det større Legat“ udbetalt til Disciplene Emil Eckert, Hnbl. Nielsen og Carl Hansen med 12 Rd. 69 Sk. til hver (den sidst nævnte tillagdes ogsaa med samme Beløb den Portion for 1871, over hvis Anvendelse der endnu ikke var taget Bestemmelse, da Indbydelsesskriftet for forrige Aar blev udgivet), og „det mindre“ (Oplagskapitalens Renter) til Dsepl. A. Hammershøj med 9 Rd. 3 Sk.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende blandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Kathedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektor skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhvers Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Kjøbenhavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt i det mindste 2den Karakter. For Aaret 1872 er efter Skrivelse fra Legatets Eforus, theol. Prof. Hermansen, Legatet stort 82 Rd. 40 Sk. tildelt Student Emil Eckert.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til to studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg, eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie,

for Tiden Kmhr. Baron Juel-Ryssensteen R. af D. og DM., er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skulle nyde Legatet. I Aaret 1872 er det udbetalt til Studenterne S. A. Møller (3die Gang) og J. P. Rossen (2den Gang) med 37 Rd. 55½ Sk. til hver.

VI. Samlinger.

a. Bogsamlingen.

(Sluttet d. 31te Maj 1873.)

Fagsondringen følger den i Aaret 1856 udgivne „Fortegnelse over Bøger og Skrifter i Viborg Kathedralskoles Bibliothek“. For Fortsættelsers Vedkommende er Titelen saa vidt mulig afkortet. Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—. — Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes med Mærket —*m* efter Titelen; hvad der er sendt fra Forfattere eller Forlæggere, med Mærket —*f*; andre Gaver ved Mærket —*g*. Blandt de sidst nævnte er en betydelig Gave fra det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Hist. og Sprog, bestaaende af alle de af Selskabet hidtil udgivne Skrifter og Samlinger, saa vidt Skolen ikke alt var i Besiddelse af dem.

1. Theologi.

Luthardt. Apologet. Foredr. osv. Hft. 9.

Anger. E. J. Udtog af den bibelske Historie og en kort Udsigt ov. Kirkens Hist. for højere Borger-skoler, Real- og Latinsk. 3die Opl. Kbhvn. 72. —*f*.

Naville. Ern. Den himmelske Fader. Ovsr. af W. F. de Coninck. Kbhvn. 72.

Viborg Stifts Synodal-Act. 1872. —*f*.

Samlinger. Ny kirkehist. o. s. v. Bd. 6. Hft. 2—3. Kbhvn. 72 og 73.

- Samlinger. Kirkehist. o. s. v. Bd. 1—2. Kbhvn. 1849—52 og 53—56. —*g*.
- Laurensøn. Peder. Mølmøbogen. Udg. for d. kgl. Dff. Sift. for Fdrel.'s Hist. og Sprog v. H. F. Rørdam. Kbhvn. 68. —*g*.
- Lavsen. Hans. Smaafrister. Udg. for d. kgl. Duff. Sift. f. Fdrel.'s Hist. og Sprog v. H. F. Rørdam. Kbhvn. 70. —*g*.

2. Filologi.

- Homers Odyssee. XIII—XVI. Med Anm. til Skolebrug udg. af J. P. Bang. Kbhvn. 72. —*f*.
- Petersen. P. Græsk Anthologi til Skolebrug. Kbhvn. 73. —*f*.
- Livii. T. Hist. Roman. libri qui supersunt. Ex recens. Jo. N. Madvigii iterum edd. Jo. N. Madvigius et Jo. L. Ussingius. Vol. I, Pars I. Haun. 1873.
- Dvintilianus. Marc. Fab. Zwölf Bücher Anleitung zur Beredsamkeit. Uebers. v. F. F. Bauer. Bndch. 1—9. Stuttg. 1863—64.
- Sengerslev. C. F. Materialier til lat. Stile, til Brug for Mml. i de lrd. Sk. 3die Udg. Kbhvn. 63.
- Tdsskr. f. Philol. o. s. v. Aarg. 5—6. Kbhvn. 64—65. —*g*.
- Do. do. Aarg. 9 Hft. 4; 10, 1—3. Kbhvn. 72—73.

4. Nyere Sprog og Litteratur.

- Grettis Saga ved G. Magnússon og G. Thordarson. Ovsat af G. Thordarson. Hft. 1—2. Kbhvn. 53, 59.
- Saga Olafs Konungs ens helga. Udførligere Saga om Kong Olaf den Hellige. Udg. af P. A. Munch og C. R. Unger. Chrnia. 53.
- Kristni-Saga nec non þátr af Ísleifi biskupi. Hafn. 1773.

-
- Brandt. C. J. Gammeldansk Læsebog. I. Kbhvn. 57. (5 *A/tryk*).
- Rierregaard. S. Af —'s efterl. Pap. 1844—46. I —II. Ved H. P. Warfjod. Kbhvn. 1872.
- Lehmann. Orla. Efterladte Skrifter. Udg. af H. Hage. Dl. 1—2. Kbhvn. 72—73.

- Ploug. Carl. Samlede Digte. 4de Udg. Kbhvn. 68.
 — — Nyere Sange og Digte. Kbhvn. 69.
- Wessel. J. S. Samlede Digte. Udg. af J. Levin.
 Kbhvn. 62.
- Skavlan. Olaf. Holberg som Komedieforf. Krstnia.
 72.
- Folkeviser. Danmarks gamle. Udg. af Svend Grundtvig.
 Dl. 1—4, Hft. 1—3. Kbhvn. 53—72.
- Ræmpeviser og Folkesange fra Middelalderen. Danste,
 fornøede i gammel Stil af Svend Grundtvig.
 Kbhvn. 67.
- Ludus de sancto Kanuto duce. Et fædreindshist.
 Skuesp. fra Reformationstdn. Udg. af d. kgl. dansk.
 Slsk. f. Fdrindts. Hist. og Sprog ved Sophus
 Birket Smith. Kbhvn. 68. —g.
-
- Dahl. Hans. Dansk hjælpeordbog. Hft. 1. Kbhvn. 73.
 Grundtvig. Svend. Dansk Haandordbog med den
 af Kultusminist. anbefalede Retskr. Kbhvn. 72.
 (4 Aftryk.)
- Borgen. B. A. Vejledn. til Affattelse af Udarb. i Mo-
 dersmaalet. Kbhvn. 40. —g.
-
- For Ide og Virkelighed, et Tidssk. o. s. v. Kbhvn.
 1872, 4—12; 73, 1—3.
- For Romantik og Hist. Et Mndssk. o. s. v. 1872, 5—12;
 73, 1—5. Kbhvn.
- Oversigt ov. d. kgl. dansk. Vdnsk. Slsk.s Forhdl. o. s. v.
 1871, 2—3; 72, 1. Kbhvn. —m.
- — $\frac{2}{5}$ 24— $\frac{2}{5}$ 25; $\frac{2}{5}$ 25— $\frac{2}{5}$ 26. Kbhvn.
- Orion. Hist. Kvartalstr. Red. af T. A. Becher. Bnd. 2
 Hft. 1. Kbhvn. 44.
- Nord. Unvrsts-Tidssk. Aarg. 8 Hft. 2, Aarg. 9—10
 med Tillægshft. Kbhvn. 1862—66.
-
- Bjørnson. B. Sigurd Jorsalfar. Kbhvn. 72.
-
- Nasen. J. Norsk Ordbook o. s. v. Hft. 5—7. Christnia.
 72—73.
- Norsk Grammatik. Dmarb. Udgave af „Det norske
 Folkesprog's Gramm.“ Christnia. 64.

- Herr Ivan Lejon-riddaren, en svensk rimmad dikt ifrån 1300-talet. Udg. af J. W. Liffmann och Grg. Stephens. Stockh. 49.
- Flores och Blanzeflor. En kärleks-dikt från mdltidn. Udg. af G. E. Klemming. Stockh. 44. (*Ufuldstnd.*) —*g.*
- Legendarium. Et forn-svenskt. Udg. af G. Stephens. Hft. 1—6. Stockh. 47—57. —*g.*
- Hertig Fredrik af Normandie. En mdltds-roman. Udg. af J. A. Ahlshand. Stockh. 53. —*g.*
- Konung Alexander. Hft. 2. Stockh. 55. —*g.*
-
- Freitag. G. Aus dem Jahrhundert. der Reformation. Leipz. 71.
- Hjort. P. Kortf. tyff Sprogkr. 7de Dpl. ved J. Kasper. Kbhvn. 72. —*f.*
- Jürs u. Kung. Deutsche Dichter. 3te Ausg. durch G. Jürs. Kpnhgn. 73. —*f.*
-
- Shakespeare. Dram. Vrk. ovrf. af P. Foersom og C. Lembcke. Hft. 35—36. Kbhvn. 72—73.
- Eibe. N. Sul. Cursus paa 100 Timer i Engelsk. 5te Dpl. 71.
- Nogle til „100 Timer i Engelsk.“ 6te Dpl. Kbhvn. 73.
-
- Littre. Dictionn. o. s. v. Lvr. 28—30. Paris 72—73.
- Sid. Chr. Materialier til franste Stiløvelser. 1ste Ufd. Kbhvn. 72. —*f.*
- Marcussen. E. v. og Jean Pio. Méthode Robertson. Tredivte Øvelser i Fransk. Kbhvn. 72. —*f.*
- Jung. C. F. Læreb. i Fransk for Begyndere. 1ste Kursus. Kbhvn. 72.
- Franske Læsestykker for Begynd. Tillæg til Lærebog i Fransk. Kbhvn. 72.
- Recueil de poésies Françaises de diff. auteurs avec des notes par Ed. Marcussen. Cpnhg. —*f.*
- Aarsbertngr. fr. d. st. kgl. Bibl. o. s. v. Bnd. 2 Hft. 2. Kbhvn. 72. —*m.*
- Bogfortegnelse. Dansk. o. s. v. Aarg. 21: 1871 12. Tillæg; 22: 1872, 1—11. Kbhvn.
- Boghandlertid. Nord. o. s. v. Aarg. 6: 1871—72, 51—57; 7: 1872—73, 1—51. Kbhvn.

- Brandes. G. Hovedstrømninger i det 19de Aarh's Litteratur. Den romantiske Skole i Tydskland. Kbhvn. 73.
- Grundtvig. Sv. Udsigt ov. den nord. Oldtids heroiske Digtning. Tre Forelæsninger. Kbhvn. 67.
- Linnström. Svenskt boklex. o. s. v. Hft. 17—18. 1872.
- Bibliogr. Allgem. o. s. v. Red. v. Brockhaus. Lpz. 1872, 6—12.
- Verzeichniß der Bücher o. s. v. Lpz. Hinrichs. 1872, 1—2.
- Arentzen. Kr. Baggesen og Oehlenschläger o. s. v. III. 1807—13. Kbhvn. 72.

5. Historie.

- Bloch. V. A. Læreb. i Hist. til Brug for Realsk. Hft. 1—3. Kbhvn. 72—73. —f.
- Bretschneider. C. A. Hist.-geogr. Wand-Atlas nach K. v. Spruner. 10 Karten zur Gesch. Europas im Mittelalt. bis auf die neueste Zeit. Lfr. 1—2. Gotha 56.
- Jensen. N. J. Den nyere Tids Hist. til 1815 (Verdenshist. til Læsn. f. Folket. 3die Dl.) Kbhvn. 72.
- Rosenberg. C. Internationale. En hist. Fremstilling. Kbhvn. 72.
- Hanke. Leop. Fürsten u. Völker von Süd-Europa im sechszehnt. u. siebzehnt. Jahrh. Bnd. 1—4. Berlin 34—37.
- Bruun. Chr. Ludvig Holberg som Lærer i Hist. Kbhvn. 72.
-
- Aarbøger f. nord. Oldkyndighed o. s. v. 1872, 1—4. Kbhvn.
- Aarsberetngr. fr. Geheimearch. o. s. v. Bnd. 5, 2. Kbhvn. 72. —m.
- Allen. C. F. De tre nord. Rigers Hist. o. s. v. Bnd. 5. Kbhvn. 72.
- Werlauff. E. Chr. Om Danebrog og Danebrogordenen, en hist. Undersøgelse. Eft. Forf.s Død udg. af C. F. Wegener. Kbhvn. 72.
- Det igl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og

- Sprog i dets første Aarh. Kbhvn. 47; med et Hft.:
 Tillæg til Skriftet: det fgl. o. s. v. —g.
- Danmarks, Norges og Sverigs Hist. o. s. v. Hft. 70—77.
 Kbhvn. 72—73.
- Magazin. Danske. Rtt. 3, Bnd. 1—6. Kbhvn. 43—60.
 Rtt. 4, Bnd. 1—2, Hft. 1—3. Kbhvn. 61—69. —g.
- Lexicon ov. adelige Familier i Danmark, Norge og
 Hertugdømmene. Udg. af d. kgl. dsk. genealog.
 og herald. Slsk. Dl. 1—2. Kbhvn. —g.
- Dueholms Diplomatarium. Samling af Breve 1371—
 1539, der i sin Tid ere opbevarede i St. Johan-
 nisklosteret Dueholm paa Morsø. Udg. for d. kgl.
 dnsk. Slsk. for Fdrldts. Hist. og Sprog af O.
 Nielsen. Kbhvn. 72. —g.
- Samling af Adkomster, Indtægtsangivelser og kirkelige
 Vedtægter for Ribe Domkapittel og Bispestol, ned-
 skrevet 1290—1518, kaldet Oldemoer (Avia Ri-
 pensis). Udg. for d. kgl. dnsk. Slsk. for Fdrldts.
 Hist. og Sprog af O. Nielsen. Kbhvn. 69. —g.
- Uddrag af Biskop Jens Bircherøds hist. = biogr. Dagbøger
 for Aarene 1658—1708, udg. efter Beslutn. af d.
 fgl. dnsk. Elst. f. Fdrldts. Hist. og Sprog ved Chr.
 Moltbech. Kbhvn. 46. —g.
- Archivregistraturer. De ældste danske, udg. efter Be-
 slutn. af d. kgl. dnsk. Slsk. f. Fdrldts. Hist. og
 Sprog v. T. A. Becker. Bnd. 1—3. Kbhvn.
 64—65. —g.
- Monumenta hist. Dan. o. s. v. Bnd. 1, Hft. 2—4.
 Kbhvn. 72.
- Samlinger. Danske o. s. v. Rkk. 2, Bnd. 1, Hft. 4;
 Bnd. 2, Hft. 1—3. Kbhvn. 72—73.
- Samlinger til jydsk Hist. o. s. v. Bnd. 4, Hft. 1—2.
 Aalb. 72—73.
- Petersen. N. M. Saml. Afhandlinger o. s. v. Dl. 3.
 Kbhvn. 73.
- Breve fra danske Krigsmænd under Felttogene 1848, 49,
 50. Saml. af F. C. Allen. Udg. af Chr. Bruun.
 Hft. 1—2. Kbhvn. 73.
- Saxe Munemester. Danmarks Krønike. Fordansket
 ved N. F. S. Grundtvig. 3die Udg. Hft. 1—10.
 Kbhvn. 72—73.

- Wulff. D. H. Statistiske Bidrag til Vendelbo Stifts Historie. Hft. 1—2. Aalborg. 72—73.
- Rosenørn. M. H. Greve Geert af Holsteen og Niels Ebbesen af Nørreriis. I. Randers. 73.
- Vaupell. O. Den dansk-norske Hærs Hist. o. s. v. Hft. 17—24. Kbhvn. 72—73.
- Kampen om Sønderjylland 1848—50. Dl. 1—3. Kbhvn. 63—67.
- Waitz. Georg. Schleswig-Holsteins Gesch. in drei Büch. Bnd. 1—2. Götting. 51—52.
- Worsaae. J. J. A. Den danske Erobring af England og Normandiet. Kbhvn. 63.
- Ussinger. Rud. Deutsch-dän. Gesch. 1189—1227. Berlin. 63.
- Smith. S. Birket. Leonora Christina (Ulfeldt) på Maribo Kloster. Et Bidrag til Oplysning om hendes sidste Leveår. Kbhvn. 72.
- Bruun. Chr. Frederik Rostgaards Liv og Levnet. Kbhvn. 70.

-
- Snorre Sturlesøn. Norges Konge=Kronike, forandret ved N. F. S. Grundtvig. 2den Udg. Kbhvn. 65.
- Hall. Jacob. Erindringer som Bidrag til Norges Historie 1800—15. 2den Udg. Christiania. 59.
- Henrik Bergeland og Norge i hans Dage. Af en Landsmand. Kbhvn. 73.

-
- (Strinholm. A. M.) Svenska Folkets Historia från äldsta till närwar. tider. Bnd. 1—5. Stehholm. 34—54.

-
- Raumer. Fr. v. Gesch. der Hohenstaufen u. ihrer Zeit. 2te Aufl. Bnd. 1—6. Leipz. 40—42.

-
- Macaulay. T. B. The hist. of England. Vol. I. Leipz. 49.
- Mignet. Hist. de Marie Stuart. Tm. 1—2. Paris 51.

-
- Sismondi. J. C. L. de. Italian republics or the origine, progress and fall of Italian freedom. Paris. 41.
-

Archiv. Hist. o. s. v. 1772, 3—12; 73, 1—4.
 Tidsskrift. Hist. o. s. v. Rk. 4, Bnd. 2, Hft. 3; Bnd.
 3, Hft. 1—2. Kbhvn. 72. —*m.*

6. Geografi og Statistik.

- Erslev. Ed. Om Geografi och geogr. Undervisning.
 Stockh. 71. —*f.*
 Petersen. N. M. Haandbog i den gammel-nord. Geo-
 grafi. Dl. 1. Kbhvn. 34.
 Dyrland. F. Tatere og Natmandsfolk i Danmark
 betragtede med hensyn til samfundsforholdene i
 det hele. Kbhvn. 72. —*m.*
 Watson. Gaylord. Rail-road map of the united
 states. New-York. 67.
 Mittheilungen o. s. v. von A. Petermann. 1872,
 5—12; 73, 1—4. Gotha.
 — Ergnzungsh. 32. Innstädten. C. Sanklar Edl.
 v. Die Zillerthaler Alpen. Gotha 72.
 — — 33. E. Behm u. H. Wagner. Die Bevöl-
 kerung der Erde. I. Gotha. 72.
 — — 34. Rohlf. G. Reise durch Nord-Afrika.
 1865—67. 2te Hälfte. Gotha. 72.
 Trap. Stat.-topogr. Beskr. af Danmark o. s. v. 2den
 Udg. Hft. 8—13. Kbhvn. 72—73.
 Barfod. Fr. En Rejse i Dalarne. Kbhvn. 63.
 Statistisk Tabelværk o. s. v. Bnd. 18—19. Kbhvn.
 71—72. —*m.*
 Meddelelser fra det stat. Bureau. 1ste Saml. Kbhvn.
 52. —*m.*
 Forelæsn. og Øvelser ved Kbhvns Univ. o. s. v. i For-
 aars- og i Efteraars-Halvaaret 1872. Kbhvn. —*m.*
 Fortgnls. over Afgs. og Adgs. Ex. 1872. Kbhvn. 72.
 —*m.*

7. Mathematik og Naturvidenskab.

- Johnsen. F. W. Geometr. Tegneopgaver. I. Plan-
 geometri Opg. 2den Udg. Odense. 72. —*f.*
 Mundt. C. E. Elementerne af den alm. Størrelse-
 lære (Algebra). Dl. 1—2. Kbhvn. 73. —*f.*
 Tidsskr. for Mathem. o. s. v. Rk. 3, Aarg. 2, Hft.
 3—6; Aarg. 3, Hft. 1—2. Kbhvn. 72—73.

- Tidsskr. for Physik og Chemi o. s. v. Aarg. 11, Hft. 5—12, Aarg. 12, Hft. 1—4. Kbhvn. 72—73.
 Fliedner. C. Auflösungen zu den Aufg. aus der Physik. 4te Aufl. Braunschv. 72.
 Lorenz. L. Kortfattet Naturlære. Kbhvn. 65.

- Bernstein. A. Af Naturvidenskabens Nige. Frit efter det Lydske ved Effersø. 5te Dl. Kbhvn. 63.
 Feddersen. Arthur. Hundrede Dyr. Naturhist. for Smaa børn. Kbhvn. 72. —f.
 Gosch. C. C. A. Udsigt ov. Danmarks zoolog. Litteratur med en indledende Fremstilling af de videnskabelige Grundsætninger for Naturvidenskabens, især Zoologiens Studium. Afd. 1. Kbhvn. 70; Afd. 2, Hft. 1. Kbhvn. 72.
 Panum. P. L. Erindringsord til Forelæsn. ov. Forplantelse og Udvikling samt ov. Vævenes Ernæring, Vækst og Nydannelse, i Særdeleshed hos Mennesket. Kbhvn. 72.
 — Alm. Indledn. til Forelæsninger ov. Menneskets Physiologie. Kbhvn. 65.
 Andersson. N. J. Wäggtaflor för åskådningsundervisn. i botanik. Hft. 1—5. (*Uden Trykkested og Aar.*) 20 Tavler.
 Rostrup. E. Vejledn. i den danske Flora. 3die Opl. Kbhvn. 69.
 Archiv o. s. v. v. Troschel. Jahrg. 33, Hft. 6; Jhrg. 37, Hft. 4; Jhrg. 38, Hft. 1—3. Berlin. 67, 71, 72.
 Tidsskr. Botanik o. s. v. Rk. 2, Bnd. 1, Hft. 2—4; Bnd. 2, Hft. 1—2. Kbhvn. 72—73.
 Tidsskr. for Naturhist. o. s. v. Rk. 3, Bnd. 8, Hft. 1—2. Kbhvn. 72—73.
 Tidsskr. for popul. Fremst. o. s. v. Rk. 4, Bnd. 4, Hft. 2—6; Bnd. 5, Hft. 1—2. Kbhvn. 72—73.
 Tidsskr. for Havevæsen o. s. v. Aarg. 5 og 6. Kbhvn. 71 og 72. —f.

- Garrigues. H. J. Syphilis i Strubehovedet belyst ved Strubespejlet. Kbhvn. 72. —m.

- Budde. V. Om Diabetes mellitus med særligt Hensyn til dens Behandling. Kbhvn. 72. —*m.*
 Müller. P. E. Iagttagelser over nogle Siphonophorer. Kbhvn. 71. —*m.*
 Ditlevsen. J. G. Undersøgelse over Smagsløgene paa Tungen hos Pattedyrene og Mennesket. Kbhvn. 72. —*m.*

8. Filosofi.

- (Kierkegaard. S.) Af en endnu Levendes Papirer. 2den Udg. Kbhvn. 72.
 — Forord. Morfalslæsning af Nicolaus Notabene. 2det Dpl. Kbhvn. 72.
 — Gjentagelsen. Af Constantin Constantius. 2det Dpl. Kbhvn. 72.
 Ræder. Oscar. Historiske Love. En hist.-philos. Undersøgelse. Kbhvn. 71.
 — Om den hellige og profane Historie. En philos.-hist. Undersøgelse. Kbhvn. 70.
 — De tyske og nordiske Nationer. Et hist.-philos. Forsøg. Kbhvn. 73.
 Sibbern. Fr. Chr. Psychologien i sammentrængt Fremstilling. Den nye Udarbeidelses 4de Udg. Kbhvn. 62.
 — Speculativ Kosmologie. Kbhvn. 46.

9. Pædagogik.

- Grundtvig. N. F. S. Smaafrister om den historiske Højskole. Kbhvn. 72.
 Steen. Ad. Universitetet og Folkeligheden. Tale. Kbhvn. 73.
 Bergreen. A. B. Veiledning ved Sangundervisningen i Skolerne. Kbhvn. 72. —*f.*
 Nielsen. Chr. V. Om Vigtigheden af en grundig elementær Tegneundervisning i Skolerne. Kbhvn. 72. —*m.*
 — Linear-Perspectiven, en Samling persp. Fremstillinger i Omrids, som danne et fuldstændigt Kursus i L.-P.'s Theori og Anvendelse. Kbhvn. (Uden Aarstal.) 2 Aftryk. —*m.*

10. Æstetik og Kunst.

- Sibbern. Fr. Chr. Om Poesie og Kunst. 3die Dl. Kbhvn. 69.

12. Retsvidenskab.

- Love og Anordn. af mere alm. Interesse o. s. v. 1870
— 74. Hft. 3. Kbhvn. 72. —m.
- Stiftsted. H. B. Love og Exped. vdf. Kirke og Skole
o. s. v. Bnd. 4. (1866—68.) Kbhvn. 72. —m.
- Lovtidenden for 1872. Nr. 23—49 med Titlbl. og Reg.
1873, Nr. 1—20.
- Ministerialtid. for 1872. Nr. 24—74 med Titlbl. og Reg.
1873, Nr. 1—26.
- Hindenburg. A. Om Kjøb og Salg. Et Bidrag
til en dansk Handelsret. Kbhvn. 72. —m.
- Aagesen. A. Bemærkngr. om Rettigheder ov. Ting.
1—2. Prg. Kbhvn.s Univ. 71—72. —m.
-
- Nordist Conversationaleg. o. s. v. 2den Udg. Hft. 28—
38. Kbhvn. 72—73.

13. Indbydelsesskrifter fra Skoler.

- a. Danske. (Hvor intet særegent tilføjes om Indholdet, er dette Skoleefterretninger for 1871—72).
1. Aalborg Ktdrsk. (Forchhammer. Den lrd. Sk.'s ny Ordng.). —
  2. Aarhus Ktdrsk. (Lund. Undervsngn. i de lrd. Sklr. i Danm.). —
  3. Fredericia Lat.- og Realsk. —
  4. Frederiksborg lrd. Sk. (Berg. Om Forhøjelse af Skolepg. Om Nedlægelse af 1ste og 2den Kl.). —
  5. Helsingør højere Realsk. (Lassen. Bidr. til Helsingørs Hist. 1780—83.). —
  6. Herlufsholms lrd. Sk. (A. Listov. Nestved Kjøbst. i Middlald. — Fortgnls. ov. Skolens Bogsaml. I, 2.). —
  7. Horsens lrd. Sk. —
  - 8—13. Kjøbenhavn. 8. Borgrøydssk. i Kbhvn. —
  9. Borgrøydssk. paa Krsthv. —
  10. Haderslev Læreres Sk. —
  11. Latin- og Realsk. i St. Kongensgd. (Frisch. Forberedelsesstad. i Underv.). —
  12. Metropolitnsk. (Hundrup. Lærerstand. v. Mtspltnsk. I.). —
  13. Det v. Westenske Inst. —
  14. Skolding. Vejle Amt's højere Realsk. —
  15. Nykjøbing Ktdrsk. (Bilag: Nielsen. Fortgnls. ov. Skolens Bogsaml.). —
  16. Odense Ktdrsk. a: 1871 (Petersen. P. Spartaneren Cleonymus, en Biographi). — b: 1872 Engelstoft og Petersen. Taler ved Rektor-

indsættelse). — 17. Randers lrd. Sk. (Hundrup. Lærerstanden ved R. lrd. Sk. II). — 18. Ribe Ktdrsk. — 19. Roskilde Ktdrsk. (Povelsen. Om Omordningen af det højere Skolevæsen). — 20. Rønne højere Realsk. — 21. Slagelse Realsk. (Dahl. Et Par mathem. Skoleopgaver). — 22. Sorø Akdm.'s Sk. (Bang. Fortgnls. ov. en Samling Holbergiana. — Lorenzen. Meddelelse om en Jættestue ved Bromme samt om den naturhist. og Oldsagsaml.'s Forøgelse). — 23. Thisted Realsk. 1871 og 1872 (Müller. Et Par Ord om Charaktergivngn.). — 24. Vejle Privatsk. — 25. Viborg Ktdrsk. (Lefolii. Om Gjennemførelsen af Loven om en Omordning af den højere Underv.). — 26. Vordingborg Realsk. — 27. Reykjavik Latinsk. Skoleftr. 1870—71 (Thorkelson. Skýringar á vísun í Grettis sögu). — Alle undtagen 24 og 25 —*m.*

- b. Norske. (Hvor intet særegent tilføjes om Indholdet, er dette Skoleefterretninger for 1870—71.)
1. Aalesunds offentl. Sk. for den højere Almendannelse (Skolens Omdannelse). — 2. Arendals off. Sk. f. d. hr. Almdnls. — 3. Bergens Ktdrsk.
  4. Frederikshalds off. Sk. (M. Arnesen. Gravskrifter fra Kirkekjelderer paa Frdrksh. — L. Gaarder. Om et Tidsskr. for Sprogvidensk., Mythologie, Folkedigtning og orientalsk-occidentalsk Philologie). — 5. Rongsbjergs off. Sk. — 6—8. Kristiania.
  6. Aars og Vosses Latin og Realsk. (J. Aars og A. E. Eriksen. Svenske Læsestykker til Skolebrug. — Fr. Petersen. Om Religionsunderv. i det tredje Bud. — Ved Lærer Joh. Oluf Olssons Død). — 7. Ktdrsk. (Skolens Omdannelse). — 8. Nissens Latin og Realsk. (Eftertrng. for 1868—71). — 9. Kristianssands Ktdrsk. — 10. Lillehammers off. Sk. f. d. hr. Almendnls. (Eftertrng. for 1869—71. — Revision af Skolelove. — Instrux for Klasseforstanderne. — Lunde. Fortgnls. ov. Skolens Smlng. af Naturalier og af fysikalske Instrum.). — 11. Molde lrd. og Realsk. (Steen. Forøgelse ov. Biblioth.'s Tilvæxt siden 1861). — 12.

Throndhjems Rtdrift. (Nyg. Norge og islandske tilnavne fra oldtiden og middelalderen). — Alle —*m.*

- c. Svenske. (Hvor intet særegent tilføjes om Indholdet, er dette „årsberättelse“ eller „redogörelse“ for „läsåret“ 1871—72.) 1. Carlskrona. — 2. Christianstad (C. F. v. Sydow. En blick på den kristna kyrkan under Constantin den store och Julianus). — 3. Falun. — 4. Gefle. — 5. Göteborg. — 6. Halmstad. — 7. Helsingborg. — 8. Hernösand (C. J. Blomberg. Några prof af en materialsamling till etymologisk ordbok öfver Svenska språket). — 9. Hudiksvall. — 10. Jönköping. — 11. Kalmar. — 12. Karlstad. — 13. Linköping. — 14. Luleå. — 15. Lund (A. W. Brag. Amfiktyonernas förbund). — 16. Malmö. — 17. Norrköping. — 18. Nyköping. — 19. Skara. — 20—21. Stockholm. 20. Elementarläroverk (A. H. Klint. Best. artikeln vid franska noms communs.). — 21. Nya elementarsk. (J. F. Johanson. Om bruket af partiklarne Quominus och Quin äfvensom dermed sammanhängande använding af Ne och Infinitiv-konstruktion). — 22. Strengnäs. — 23. Umeå. — 24. Upsala (Ph. Lundberg. Om parallela kurvor). — 25. Wenersborg. — 26. Westerwik. — 27. Westerås. — 28. Wexjö (N. J. Scheutz. Stud. öfv. de skandin. arterna af slägtet Rosa). — 29. Wisby. — 30. Örebro (K. F. Karlson. Blad ur Örebro skolas historia). — 31. Östersund. — Alle —*m.*

Arbejdet ved Affattelsen af den ny Fortegnelse til Skolens Bogsamling, hvortil der i Regnskabsaaret 1872—73 var bevilget 100 Rd., er nu skredet saa langt frem, at Seddelfortegnelsen er fuldført og ordnet, saa at den nu og herefter kan holde Skridt med Samlingens Tilvæxt. Til Trykningen er der for Regnskabsaaret 1873—74 bevilget foreløbig 300 Rd. Om trent en Ottendel er renskrevet og indsendt til Wihs Bogtrykkeri i Kjøbenhavn for at blive trykt.

b. Den naturhistoriske Samling

har i det forløbne Aar ingen Tilvæxt haft, med Undtagelse af, at Plantesamlingen i Skolens Have er bleven holdt ved lige og i enkelte Retninger forøget.

c. Af **Undervisningsredskaber** hørende til Inventariet er der i Aar anskaffet tre Træfigurer til Brug ved den mathem. Undervisning og to Svømmebæltstykke samt det i Bogfortegnelsen nævnte Spruner-Bretschneiderske historiske Atlas paa 10 Vægekort, af hvilke hidtil 2 er oplæbede og ophængte i Skolestuerne, og det ligeledes i Bogfortegnelsen nævnte Gaylord Watsonske Vægekort over Nordamerika.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaet fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873 har Skolen haft følgende

Indtægter.

1. Kassebeholdning fra forrige Aar	1,464 Rd. 70 Sk.
2. Arvefæste- og Tiendeafgifter ..	11,905 — 64 —
3. Af Kirker og Præstekald	13 — „ —
4. Renter af Skolens Kapitaler ..	2,881 — 20 —
5. Skolekontingenter	3,367 — „ —
6. Fra Læsø	1,256 — 66 —
7. Ubestemte Indtægter	7 — „ —
8. Ifølge Decision	2 — 32 —
9. Afdrag paa Laan til Lærere ..	270 — 80 —
10. Indeholdt i Lærernes Lønninger til Livsforsikrings-Anstalten ...	1,346 — 4 —

11. Fra Universitetskvæsturen ikke hævede Oplagspenge af Stipendiefonden	128 — 32 —
--	------------

saa at Indtægten har været i alt .. 22,642 Rd. 80 Sk.

Derimod har Skolen i samme Tidsrum haft følgende

Udgifter.

1. Lønninger.....	11,275 Rd. „ Sk.
2. Time-Undervisning	1,423 — 50 —
3. Pensioner	99 — 8 —
4. Bibliothek og videnskabeligt Apparat	569 — 88 —
5. Bygningers Vedligeholdelse ...	229 — 76 —
6. Bygningers Hovedreparation ..	1,080 — 37 —
7. Leje-Udgifter	25 — „ —
8. Inventariets Vedligeholdelse...	119 — 57 —
9. Godtgjørelse til Lærere for Af-savn af Embedsbolig	29 — 89 —
10. Brændsel og Belysning.....	440 — 4 —
11. Skatter og Afgifter	1,275 — 20 —
12. Regnskabsførelse	391 — 44 —
13. Testamentarisk Forpligtelse ...	160 — „ —
14. Forskjellige Udgifter.....	660 — 54 —
15. Skydeøvelser	51 — 59 —
16. Afgivet Overskud til den almindelige Skolefond	800 — „ —
17. Udbetalte Stipendier under Stipendiefonden	342 — 48 —
18. Indsat i Sparekassen af Stipendiefonden	347 — 60 —
19. Udbetalte Stipendier under Nissens Legat	495 — 73 —

20. Indsat i Sparekassen af Nissens Legat.....	35 — 15 —
21. Indsendt til Livsforsikrings-Anstalten for Lærere.....	1,346 — 4 —
22. Kassebeholdning d. 31te Marts 1873	1,444 — 62 —

saa at Udgiften har været i alt.... 22,642 Rd. 80 Sk.

Stipendiefondens Grundfond var d. 31te Marts 1873: 13,640 Rd. 64 Sk.; dens Oplagspenge: 660 Rd.

Nissens Legats Grundfond var d. 31te Marts 1873: 13,165 Rd. 56 Sk.; dets Oplagspenge: 690 Rd. 44 Sk.

VIII. Bygninger og Løsøre.

Foruden en betydelig Forandring ved Ildstedet i Kjøkkenet til Rektorlejligheden og ved Spisekammeret er Fornyelsen af Gulvene i Skolelejligheden bleven fortsat og sluttet med en Skolestue og den gymnastiske Redskabsstue; i den sidste er tillige Loftspudsen bleven fornyet, og til den omtalte Skolestue er der skaffet en ny Kakkellovn med tilhørende Sinkskjerm og Brændekasse. Endvidere er Vinduernes Fornyelse bleven fortsat med 5 Fag i Sidehuset mod Nord. Endelig har Skolens Vandforsyning voldet et betydeligt Arbejde, som har kostet i alt 576 Rd. 70 Sk., i det Vandet forsvandt af Skolens Brønd ved Midsommers-tid f. A. En Boring, som foretoges af det Aalborgske Brøndboringskompagni, skaffede en rigeligere Vandforsyning, men gjorde det nødvendigt at omsætte og fordybe Brønden og at anskaffe en ny Pumpe, en af

de Rasmussenske Sprøjte-Pumper. Lejligheden benyttedes til at omlægge den underjordiske Rørledning til Brandkarret, hvorfra Rektorlejlighedens Kjøkken forsynes med Vand, saaledes at Ledningen sikredes imod at kunne spærres ved Frost. Og under Arbejdet viste det sig, at det gamle underjordiske Afløb fra Pumpen var kommet i Uorden og blevet spærret; det blev derfor nødvendigt at tage det op og at lægge det af glaserede Rør, i steden for at det hidtil havde været sat af Mursten. Hele det hidhørende Arbejde stod paa fra 20de Juli f. A. til d. 21de Febr. dette Aar; da kunde Skolens Vandforsyning første Gang ske fra dens egen Brønd, medens det fornødne Vand i hele Mellemtiden havde maattet bæres i Spande ind fra Gadepumpen.

IX. Ministerielle Beslutninger m. v.

Lejlighedsvis er der i det foregaaende meddelt flere hidhørende Ting, saaledes Sd. 19 Ministeriets Bestemmelse om Undervisningen her ved Skolen i Kemi, Sd. 26 om Indførelsen af samlet Skoletid, Sd. 27—28 om ny Lære- og Læsebøger, Sd. 39—40 Ministeriets Udtalelse om Tegneundervisningen, og Sd. 44 om Skolens Præmieskydning. Endnu synes følgende at burde meddeles.

1. En Rundskrivelse af 17de Decbr. f. A. om Retskrivningen, saa lydende:

I Circulære af 9de Avg. f. A. har Ministeriet angaaende Retskrivningsspørgsmaalet maattet indskrænke sig til at opstille ganske almindelige Regler. Det stod allerede den Gang

ikke tvivlsomt for Ministeriet, at der vistnok ogsaa i de lærde Skoler vilde i mange Tilfælde føles Trang til en Vejledning, som kunde hæve de Tvivl, som den rette Anvendelse af hine almindelige Regler ofte vilde fremkalde, og at der navnlig i de nærmest liggende Aar for Disciplene ogsaa vilde opstaa ikke faa Vanskeligheder heraf. Da nu den af Prof. Sv. Grundtvig i Trykken udgivne Dansk Haandordbog forekommer Ministeriet at ville kunne afgive et godt Hjælpemiddel i saa Hensende og i de Skoler, i hvilke de nævnte Retskrivningsregler enten helt eller i alt væsentligt optages af Lærerne, at kunne være Disciplene til megen Nytte og Lettelse ved Indøvelsen af disse, har Ministeriet ikke villet undlade at udtale denne sin Anskuelse for Hr. Rektoren til videre Meddelelse for Skolens Lærere. *)

2. Om Historieundervisningen har Ministeriet udtalt sig i en Rektoratet meddelt Skrivelse af 5te April d. A. til Rektor ved en lærd Skole, saa lydende:

Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Anledning af en fra en Rektor modtagen Forespørgsel om Historieundervisningen har brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, har Ministeriet meddelt Andrageren følgende:

Blochs mindre Lærebog i Historie, hvoraf 1ste Del, indeholdende Oldtiden og Middelalderen, foreligger, anser Ministeriet efter Omfang og Anlæg for skikket til at lægges til Grund for Undervisningen i Historie indtil Udgangen af (ny) 4de Klasse og til at tjene som Maalestok for Prøven ved Udgangen af denne Klasse saa vel for Realdisciplene som for de øvrige Disciple, dog ikke med Afbrydelse ved Aar 1815, men med fortsat Oversigt til Aaret 1848, og i ethvert Tilfælde at burde foretrækkes for Kofods fragmentariske Fremstilling

---

*) Viborg Kathedralskole har anskaffet 4 Aftryk af Grundtvigs Haandordbog, af hvilke et er henstillet i Haandsamlingen i Lærerstuen, og de 3 andre betroede Duxen i hver af Skolens 3 øverste Klasser til Opbevaring i hans Gjemme i Klassen til Afbenyttelse af Klassens Disciple

eller Bohrs mindre Bøger, der ere for korte og ufuldstændige. De enkelte Unøjagtigheder, Bogen indeholder, lade sig uden Vanskelighed rette af Læreren, der ogsaa med Lethed vil kunne bøde paa den Mangel, hvoraf Bogen lider derved, at den ikke i tilstrækkelig Grad giver Lejlighed og Stof til at befæste det faste kronologiske Net ved Angivelse af Regent-rækkerne i Hovedstaterne, om end enkelte Dele af Rækkerne kunne forbigaaes eller sammendrages under eet Holdepunkt.

Med Hensyn til Undervisningen i (ny) 5te og 6te Klasse hælder Ministeriet til den Anskuelse, at det vil være rigtigere, i Stedet for at gjenneegaa hele Verdenshistorien i disse 2 Klasser efter en ny Lærebog, blot at foretage en udfyldende og opklarende Repetition af det hele efter den tidligere brugte Bog, og dertil at føje en fyldigere Gjennemgaaelse af den gamle Historie og den nyeste Historie, hvortil Thriges mindre Gammelhistorie og Blochs særlige Lærebog for den nyere Historie maa anses for brugbare. Ved denne udfyldende og opklarende Repetition maatte enkelte særlige Huller hos Bloch (t. Ex. Udeladelsen af Henrik den anden og Edvard den første i England og derved af Irlands og Wales's Forbindelse med England) udfyldes, og visse Hovedbegivenheder søges opfattede fyldigeré. Saa længe intet passende Hjælpemiddel haves, maa Læreren mundtlig meddele det fornødne; men Ministeriet ønsker, at saadanne Hjælpemidler maa fremkomme helst som Tilføjelse (med mindre Tryk) ved den samme Bog, som bruges indtil 4de Klasse, og vil ogsaa søge at virke hen dertil.

3. Om Matematikundervisningen har Ministeriet omsendt følgende Meddelelse:

Fra Bestyreren af en privat Skole har Ministeriet modtaget en Forespørgsel om, hvorvidt Undervisningen i Matematik skal drives saaledes, at der ved den saakaldte Aars Hovedexamen for ny 4de Klasse skal examineres i hele det i Arithmetik og Geometri læste Pensum eller kun i, hvad der er læst i Aarets Løb, samt om de skriftlige Opgaver til ny 4de Klasses Hovedexamen gives af Skolen selv eller af Ministeriet.

I Svar herpaa har Ministeriet under Sde Februar d. A

med Hensyn til det første Spørgsmaal meldt, at vel det i Skolen indtil og i ny 4de Klasse læste matematiske Pensum maa betragtes som det, hvormed Examinanden skal være bekendt, men at Examinationen dog i Hovedsagen, og navnlig hvad Beviserne angaar, kan indskrænkes til det, der er læst og plejer at læses i det sidste Aar, naar kun de Resultater af det tidligere lærte, som derved skal bruges, ses at være Disciplene bekendte.

For saa vidt det andet Spørgsmaal angaar, har Ministeriet meddelt, at der gennem Opgaverne sikres Ministeriet et uundværligt Middel til at kontrollere ikke blot, at det fælles Grundlag for Disciplene af begge Retninger men netop det Element, som de siden ikke skulle fortsætte, er tilstrækkelig fyldig og grundig tilegnet, lige som til at tilvejebringe den nødvendige Ligevægt mellem Fordringerne i begge Retninger navnlig i Matematik og Latin og til at skaffe den Ligelighed til Veje, som ogsaa for Privatisternes Vedkommende maa finde Sted, og at Ministeriet derfor har fundet at burde slutte sig til, hvad den i sin Tid nedsatte Komites langt overvejende Majoritet ogsaa antog, at Opgaverne gives af Ministeriet, hvorfra det selvfølgelig vil blive paaset, at disse navnlig i Overgangsperioden ville blive holdte paa et Standpunkt, hvorved alle mindre væsentlige og fjernere liggende Enkeltheder udelukkes.

Samtidig hermed udfærdigede Ministeriet under 8de Februar d. A. følgende Rundskrivelse:

Ved til behagelig Underretning for De Herrer Rektorer og private Skolebestyrere hermed at fremsende et Aftryk af det Svar, Ministeriet har givet paa en Forespørgsel fra en privat Skolebestyrer dels om Omfanget af det Pensum, der bliver Gjenstand for Examination i Matematik ved Skolernes fremtidige 4de (nuværende 6te) Klasse, dels om Opgaverne til den skriftlige Prøve i dette Fag, skal Ministeriet tilføje følgende:

Under de Overvejelser, hvortil denne Sag har givet Anledning, har Ministeriet haft Lejlighed til paa ny at rette sin Opmærksomhed paa de fra flere Sider fremkomne Antydninger om, at under Gjennemførelsen af Lov af 1ste April 1871 og den sig dertil knyttende Anordning af 5te Avgust s. A.

Omfanget af det matematiske Kursus, saaledes som det i den sidste er bestemt, muligvis kan medføre en for tung Byrde for Disciplene i (ny) 4de Klasse, dog fornemmelig for Disciplene af den sproglig-historiske Retning.

Efter den forskjellige Maade, paa hvilken Sagen er opfattet i de fra de Herrer Rektorer i en anden Sag ved Cirkulærskrivelse af 15de*) November indhentede Erklæringer, finder Ministeriet dog ikke, at der i Øjeblikket foreligger tilstrækkelig Opfordring til eller Grundlag for nogen almindelig Bestemmelse i denne Retning, men skal være villigt til at tage saadanne Forslag under Overvejelse, som muligens ved Slutningen af det nu løbende Skoleaar paa Grund af den da vundne Erfaring maatte fremkomme om Forbigaaelse i 4de Klasse af enkelte Sætninger eller Grupper af Sætninger, hvis Tilegnelse af Disciplene kræve en Tidsanvendelse, som ikke staar i Forhold til den Brug, der haves for dem, uden at deres Forbigaaelse vilde skade Oversigten og Sammenhængen, og som have mindre Betydning for dem, som paa dette Punkt afslutte det matematiske Kursus, imod at Indøvelsen af det, der heraf behøves for en fortsat Undervisning, henlægges til (ny) 5te Klasse.

Forsaavidt Lærere allerede i Aar, tvungne af Klassens Standpunkt og den givne Tids og Krafts Utilstrækkelighed, og støttende sig til, hvad der er tilsagt om Begrænsningen af de skriftlige Arbejder, skulde have forbigaaet enkelte Sætninger eller kortere Rækker af Sætninger, ønsker Ministeriet

---

*) Denne Skrivelse var af følgende Indhold: „For med Bestemthed at kunne besvare en til Ministeriet fra Bestyrelsen af en Privatskole her i Byen indkommen Forespørgsel, om Undervisningen i Mathematik skal i 4de Kl. (nuværende 6te) drives saaledes, at der ved Hovedexamen skal examineres i det hele i Arithmetik og Geometri læste Pensum, eller kun i, hvad der er læst i Aarets Løb, udbeder Ministeriet sig med omgaaende Post Indberetning om, hvilket Pensum der i Viborg Kathedralskoles 4de Klasse læses i Aarets Løb.“ Rektoratets Svar lød paa, „at her ved Skolen i indeværende Skoleaar i nuværende 6te Kl. hele det Pensum af Arithmetik og Geometri vil blive gennemgaaet, som Undervisningen i Faget skal omfatte i samtlige Klasser fra 3die til 6te begge medregnede.“

derom ved Udgangen af April Maaned at modtage Indberetning, for at ogsaa dertil kan tages Hensyn ved de skriftlige Opgavers Affattelse.

En Hovedbetingelse for at undgaa Overanstængelse for 4de Klasses Vedkommende og for at bevirke, at der i denne Klasse kan arbejdes med den nødvendige Ro og Sikkerhed og vindes Tid til det Arbejde, der i denne bliver at udføre, vil det være: at Skolerne efter den Opfordring, som Ministeriets Cirkulærskrivelse af 9de August 1871 dertil allerede har givet, ere nøjeregnende i de Fordringer, der stilles saa vel ved Optagelsesprøven som ved Disciplenes Overflytning fra en lavere til en højere Klasse.

I Forbindelse hermed finder Ministeriet at burde gjøre opmærksom paa en under den sidst omtalte Sag fremkommen Udtalelse, som fortjener at paaagtes, nemlig at der utvivlsomt efterhaanden vil kunne skaffes en bedre Fordeling af Arbejdet tilstede og derved ogsaa en virkelig Lettelse for (ny) 4de Klasse, naar der i de 3 nederste Klasser bliver arbejdet noget, om ikke meget, stærkere med Hensyn til Omfanget, men i Særdeleshed naar der bliver lagt Vind paa en saa sikker Tilegnelse af, hvad der i disse gennemgaaes og læses, at Disciplene i 4de Klasse kunne arbejde videre, uden at Mangler i Fundamenterne holde dem tilbage og tvinge dem til en uforholdsmæssig Tidsanvendelse paa at erhverve en Del af de Kundskaber, som i 4de Klasse kun burde sammenarbejdes og opfriskes.

Endelig har Ministeriet meddelt følgende Skrivelse af 15de April d. A. til Rektor ved en lærd Skole:

Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Anledning af et til samme indkommet Andragende fra en Rektor om, at der til Lettelse for Disciplene ved 4de Klasses Hovedexamen maatte tages den Bestemmelse, at de ikke behøve at kunne de Formler, som angaa Beregningen af retlinede og krumme Flader samt Rumfang, udenad, har brevvevlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, har Ministeriet tilbagemeldt, at Formler, som ikke henhøre til Plangeometrien, men skulle anvendes i de skriftlige Opgaver i Regning, i Aar meddeles tillige med disse, og at for

Fremtiden aftrykkes til almindelig Brug ved Examina de af de nævnte Formler, for hvilke der kan blive Brug.

4. Om Religionundervisningen har Ministeriet under 8de Avg. f. A. omsendt følgende Rundskrivelse:

Paa Indstilling af en af de lærde Skolers Rektorer har Ministeriet under Dags Dato bemyndiget ham til, under Forudsætning af, at Rektor og Religionslæreren deri ere enige, at lade Undervisningen i Religion i 7de Kl. bortfalde allerede i Skoleaaret 1872—73. Ved til behagelig Efterretning at tilmelde Hr. Rektoren foranstaaende, meddeler Ministeriet Dem den samme Bemyndigelse. *)

5. Om Gymnastikundervisningen er der under 18de Januar d. A. fra Ministeriet udgaet følgende Rundskrivelse:

Af de Forhandlinger, der gik forud for Loven af 1ste April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler, vil det være Hr. Rektoren bekendt, at det var Ministeriets Hensigt at tilstræbe en større Udvikling af de unges legemlige Kræfter ved en Udvidelse af Gymnastikundervisningen.

Ministeriet har, efter Modtagelsen af de fra Dem indhentedede Oplysninger om Gymnastikens Tilstand i Viborg Kathedralskole, brevvexlet med Gymnastikinspektøren om Sagen.

I sin nu indgivne Betænkning har Gymnastikinspektøren anset det ønskeligt, om der til Gymnastiken kunde henlægges en Time daglig for hver Klasse eller i alt Fald fire Timer ugentlig, saaledes at hver Klasse fik $\frac{1}{2}$ Time Øvelse daglig og to Gange ugentlig en hel Time, medens han har forment, at man ikke burde gaa ned under fire ugentlige Timer for hver Klasse. I Forbindelse hermed har han henpeget paa Nødvendigheden af, at det indskærpes, at der under en Lærer ikke maa undervises et større Antal end 30 Disciple

*) Som man vil have kunnet se af, hvad der i dette Indbydelsesskrift er meddelt Sd. 36, have vi her ved Skolen ikke benyttet os af denne Bemyndigelse.

og i Hugning ikke et større Antal end 15, og at, for saa vidt Holdene, hvori Disciplene ere delte, ere større, de da deles i flere Afdelinger under hver sin Lærer, saafremt der ved Skolen haves dertil fornøden Plads i Gymnastiklokalet.

Ministeriet maa med Gymnastikinspektøren være enig i, at hver Klasse — 7de Klasse (ny 5te og 6te) derunder indbefattet — ikke bør fra Begyndelsen af Skoleaaret 1873—74 at regne have et mindre Timetal i Gymnastik og Hugning end fire ugentlige Timer, samt at det bør paases overholdt, hvad Gymnastikinspektøren efter det oven for anførte har foreslaaet om Størrelsen af de enkelte Hold, hvori Disciplene ere delte, og man skulde derfor anmode Dem om i saa Henseende at søge at træffe den videre fornødne Ordning og derom at optage det nærmere paa Deres Forslag til Fag- og Timefordelingen for 1873—74.

Ministeriet skal imidlertid tilføje, at naar man har indskrænket sig til Minimum af det af Gymnastikinspektøren foreslaaede ugentlige Timetal, kan man ikke tilbageholde den Bemærkning, at man vilde paaskjønne enhver Bestræbelse fra Deres Side for en yderligere Udvidelse af Gymnastiktimerne i den af Gymnastikinspektøren antydede Retning; men Ministeriet har troet, at dette vilde finde sin bedste Løsning ved en Konference imellem Dem og Gymnastikinspektøren, som derfor under Dags Dato er tilskrevet om, naar han paa sine Inspektionsrejser besøger Viborg Kathedralskole, nærmere at forhandle Sagen med dem.

6. Om Privatistprøven har Ministeriet under 13de Februar d. A. udsendt følgende Rundskrivelse:

Efter den i Lov af 1ste April 1871 § 10 indeholdte Bestemmelse om, at de enkelte Skolers Forpligtelse til at modtage Privatister skal indskrænkes til et bestemt Antal, og at Ministeriet herom skal give de nærmere Regler, finder man at burde fastholde den i Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 om Ophævelse af Examen artium § 11 givne Regel, saaledes at ingen Skole skal være forpligtet til enten ved 4de Klasses Hovedexamen eller ved Afgangsexamen at modtage flere end 6 Privatister til Deltagelse i Examen, dog at det iagttages,

at, hvis der melde sig flere, gives der de først (dog ikke førend April Maaned) anmeldte Fortrin. Derhos bliver der af Privatister, som hidtil efter § 25 i ovennævnte Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 at erlægge et Examensgebyr af 3 Rd. for Adgang til 4de Klasses Hovedexamen og 7 Rd. til Afgangsexamen, der tilfalder den Skole, ved hvilken Privatisten examineres.

Hvilket meldes til Efterretning og Iagttagelse. og dernæst i Begyndelsen af April Maaned d. A. meddelt Rektoratet følgende Skrivelse (til Rektor ved N. N. Skole.)

Foranlediget ved en Forespørgsel fra en Rektor ved en lærd Skole angaaende Skolens Forpligtelse til at examinere Privatister til 4de Klasses Hovedexamen, har Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet tilbagemeldt, at det med Rektoren er enigt i, at der ikke kan blive Spørgsmaal om at udstrække Prøven til andre Fag end dem, der ophøre enten for den sproglig-historiske eller den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, idet det dog er tilføjet, at for det vistnok meget sjældne Tilfælde, at en Privatist ved at læse Græsk og Naturlære samt have Øvelse i geometrisk Tegning maatte ville stille sig til Prøve i begge Retninger, maatte dette staa ham frit for, og Skolen være pligtig at prøve ham.

7. Om Forhøjelse af Skolepengene i de offentlige lærde Skoler og Rønne højere Realskole udgik der under 22de Avgust f. A. følgende Bekjendtgjørelse:

Paa derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 19de d. M. allernaadigst at bifalde:

at fra 1ste Oktober d. A. at regne de ved allerhøjeste Resolution af 1ste Marts 1865 — bekjendtgjort under 9de s. M. — fastsatte Skolepenge ved de offentlige lærde Skoler og Rønne højere Realskole forhøjes saaledes, at de erlægges i Metropolitanskolens to øverste Klasser — nuværende 7de Klasse, ny 5te og 6te Klasse — med 84 Rd. aarlig, i samme Skoles øvrige Klasser og i de andre lærde Skolers to øverste

Klasser — nuværende 7de Klasse, ny 5te og 6te Klasse — med 72 Rd. aarlig, i sidstnævnte Skolers øvrige Klasser med 60 Rd. aarlig og i Rønne højere Realskole med 36 Rd. aarlig, dog at anden og tredie Broders Kontingent nedsættes med henholdsvis $\frac{1}{2}$ og $\frac{2}{3}$ i de lærde Skoler og med $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ i Rønne højere Realskole.

Hvilket herved bekendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

hvortil der sluttede sig en Rundskrivelse af 12te September saa lydende:

Til Efterretning og fornøden Iagttagelse meldes herved Forstanderskabet, at enhver Brøkskilling, der fremkommer ved Udregningen af Skolekontingenter, som disse efter Bekjendtgjørelse af 22de f. M. ere bestemte, navnlig paa Grund af Moderation for 2den og 3die Broder, bliver at beregne som en hel Skilling.

Allerede tidligere, under 8de Juli, havde Ministeriet ved en Rundskrivelse meldt Forstanderskabet, at Henlæggelsen af Skoleaarets Begyndelse fra 23de til 15de August vilde medføre den Forandring, at Skolepengene for ny optagne Disciple vilde blive at beregne for August og September som $\frac{1}{2}$ Fjerdingaar, der blev at indbetale forud tillige med Indskrivningspengene.

Endelig synes det her at være Stedet til at meddele følgende: Blandt Skolens Disciple er der to Brødre, som have mistet begge deres Forældre og derefter ere tagne til Opforstring hver i sit Hus. Der syntes altsaa at kunne være Tvivl, om den gjældende Bestemmelse om Nedsættelse i Skolepengene for anden Broder kunde komme til Anvendelse i dette Tilfælde. Paa indgiven Forespørgsel derom svarede Ministeriet, at der ikke skjønnedes at være nogen Grund til at nægte den yngste af de to Brødre Nedsættelse i Skolepengene som 2den Broder.

X. Disciplenes Bogsamling.

Denne Bogsamling er tilvejebragt og forøges ved Bidrag af dens Medlemmer, 48 Sk. halvaarlig. Den tæller for Tiden 33 Medlemmer, blandt hvilke findes 3 af Skolens Lærere. Det maa vist nok kaldes beklageligt, at ikke engang Halvdelen af Skolens Disciple benytte den Lejlighed, der herved gives dem til at fremme deres almindelige Dannelse og udvide deres Synskreds. I Løbet af indeværende Skoleaar har det lykkets at faa tilvejebragt en fuldstændig og ordnet Fortegnelse over Samlingen, som meddeles nedenunder. Efter dens Slutning har Samlingen (indtil 8de Juni) modtaget følgende Forøgelse:

1.

Fra alle Lande o. s. v. 1873, 1—3. Kbhvn.

Smaastykker (Folkelæsning) osv. Bnd. 5. Kbhvn 72.

3

Carit Etlar. Underveis, To Fortæll. Kbhvn. 73.

Recke. Ernst v. der. Bertran de Born. Lyrisk
Drama i tre Akter. Kbhvn. 73.

5.

Hackländer. F. U. Eugen Stillfried. Ovsr. af F.
C. Sørensen. (Værker. Hft. 7—15). Kbhvn.
72—73.

FORTEGNELSE

til

Disciplenes Bogsamling

i

Viborg Kathedralskole,

sluttet den 31te Januar 1873.

Affattet af

Discpl. P. H. B. Nielsen.

Oversigt.

I.	Samlinger af blandet Indhold			
	1. paa dansk.....	Nr. 1.	Sd.	3.
	2. paa fremmede Sprog.....	— 2.	—	4.
II.	Danske Værker.			
	1. Digterværker.....	— 3.	—	4.
	2. Andre Værker af alm. un- derhld. eller belær. Indhold	— 4.	—	10.
III.	Danske Oversættelser fra frem- mede Sprog.			
	1. Digterværker.....	— 5.	—	14.
	2. Andre Værker o. s. v....	— 6.	—	21.
IV.	Værker i fremmede Sprog.			
	1. Digterværker.....	— 7.	—	24.
	2. Andre Værker o. s. v. . .	— 8.	—	24.

I. Samlinger af blandet Indhold.

1. paa dansk.

1.

- Aftenlæsning, et underholdende Maanedsskrift. Bnd. 1—10. Kbhvn. 1861—65 (mgl. Bnd. 4). — Ny Række. Bnd. 1—8. Kbhvn. 1865—69.
- Almanak, illustreret. Red. af Cl. Rosenhoff. Kbhvn. 1855, 57, 59, 61.
- Archiv for Historie og Geographie. Samlet og udg. af J. Chr. Riise. Kbhvn. 1839—42. (42 Hft. ufuldst.).
- Bibliothek, nyt, for Ungdommen. Samlet og udg. af J. Chr. Riise. Bnd. 2—9. Kbhvn. 1839—43. (mgl. Bnd. 5).
- Bojesen, M., Underholdning for Børn. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1852.
- Flinch, Almanak for 1862. Kbhvn.
- Folkekalender for Danmark. Kbhvn. 1852—58, 60, 63, 67—69, 71—73.
- Fra alle Lande. Et Maanedsskrift for Rejsebeskrivelser osv. Udg. af W. Mariboe m. fl. Kbhvn. 1866—72. (14 Bnd.).
- Fra Natur- og Folkeliv. Kbhvn. 1869, 71.
- Geil, Chr. H. Underholdende Læsning for Vinter-Aftener. Bnd. 1. Kolding 1854.
- Maanedsskrift for Børn ved H. V. Kaalund og Jul. Chr. Gerson. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1845—46. (4 Bnd.)
- Magazin for Natur- og Menneskekundskab. Udg. af E. Chr. Monrath, senere af G. Lorentzen, J. P. Bøttiger og J. H. Halvorsen. Kbhvn. 1840—50. (35 Bnd. ufuldst.).
- Miniatur-Calender for 1867. Kbhvn.
- Museum for morende og belærende Underholdning. Aargang 1—2. Kbhvn. 1858—59 (4 Bnd.).

- Nytaarsgave, anonym, for Aaret 1853. Kbhvn.
 Nytaarsgave, udg. af Foreningen „Fremtiden“. Kbhvn.
 1868.
- Penning-Magazin, nordisk. Red. af E. Chr. Mon-
 rath, senere af Th. Budde-Lund. Af Aar-
 gangene 1842—50 findes 10 Bnd. Kbhvn.
- Richardt, Chr. og G. Rode.** En Billedbog. For-
 tællinger og Vers. Kbhvn. (uden Aarstal).
- Fortællinger og Vers for Store og Smaa. Kbhvn.
 (uden Aarstal).
- Rundt paa Jorden. Underholdning for den modnere
 Ungdom. Udg. af „Fra alle Landes“ Redaktion
 1866, 70, 71, 72.
- Smaastykker (Folkelæsning). Ved Udvalget for Fol-
 keoplysningens Fremme. Bnd. 1, Hft 3—5; Bnd.
 2—4. Kbhvn. 1867—71.

2. paa fremmede Sprog.

2.

- Blätter aus der Gegenwart für nützliche Unterhal-
 tung und wissenschaftliche Belehrung. Herausg.
 von A. Diezmann. Leipzig 1839. (3 Bnd.).
- Pilger, der deutsche, durch die Welt. Kalender und
 Volksbuch. Herausg. von einer Gesellschaft
 von Gelehrten und Schriftstellern. 1842, 43, 44.
 Stuttgart.
- Volks-Kalender, deutscher. Herausg. von F. W. Gu-
 bitz. Frankfurt a. M. 1840, 41, 42, 44, 48, 54.
- Volkskalender, deutscher, auf das Jahr 1852. Herausg.
 von G. Nieritz. Leipzig.
- Volks-Kalender. Herausg. von K. Steffens. Berlin
 1841, 52.

II. Danske Værker.

1. Digterværker.

3.

- Andersen, C.** Genrebilleder. Kbhvn. 1867.
- Andersen, H. C.** En Digtets Bazar. Kbhvn. 1842.
 — Improvisatoren. Original Roman i 2 Dele. Kbh.
 1835.

- Andersen, H. C.** Lykke-Peer. Kbhvn. 1870.
 — Meer end Perler og Guld, Eventyr-Comedie i 4 Acter. Kbhvn. 1849.
 — Nye Eventyr. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1845—47. (1 Bnd.)
 — Nye Eventyr. Tredie Samling. Kbhvn. 1845.
 — Nye Eventyr og Historier. Kbhvn. 1866.
 — Eventyr og Historier. Ny Samling. Kbhvn. 1872.
 — O. T. Original Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1836. (1 Bnd.)
- Baggesen, J.** Labyrinthen. Digtervandring, udg. af Forfatterens Sønner og C. J. Boye. Bnd. 1—4. Kbhvn. 1829.
- Becker, T. A.** Bondekrigen. Tidsbilleder fra det 15de Aarh. 1858 (Ud. Ttbl.).
 — Claus Limbek den Yngre eller Sønderjyllands sidste Kamp for sin Nationalitet, historisk romantisk Skildring fra det 15de Aarhundredes Begyndelse. Kbhvn. 1855.
- Bergsøe, V.** Bruden fra Rørvig. Kbhvn. 1872.
 — Fra den gamle Fabrik. Del 1—2. Kbhvn. 1869.
 — I Sabinerbjergene. Breve fra Gennazzano. Del. 1—2. Kbhvn. 1871.
- Bernhard, C.** Et Aar i Kjøbenhavn. Novelle. Udg. af J. L. Heiberg. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1835.
 — Et Løfte. Fortælling. Kbhvn. 1839.
 — Gamle Minder. Fortælling. Dl. 1—2. Kbhvn. 1841.
 — Krøniker fra Erik af Pommerns Tid. Kbhvn. 1850.
 — Krøniker fra Kong Christian den Andens Tid. Dl. 1—3. Kbhvn. 1847. (mgl. Bnd. 2).
 — Noveller. Tredie Bnd. (Tante Franciska, Skjødesynderne). Kbhvn. 1837.
 — Nye Noveller. Kbhvn. 1866.
- Bjørnson, B.** Arne. Bergen 1858.
 — Arnljot Gelline. Kbhvn. 1870.
 — Digte og Sange. Kbhvn. 1870.
 — Fiskerjenten. Kbhvn. 1868.
 — Smaastykker. Bergen 1860.
 — Synnøve Solbakken. Kbhvn. 1869.
- Blicher, St. St.** Gamle og nye Noveller. Dl. 1—8. Kbhvn. 1856—62. (mgl. 4de og 6te Bnd.)
- Budde, L.** Smaahistorier. Kbhvn. 1872.

- Carit Etlar.** Arabere og Kabyler. Skildringer. Kbhvn. 1868.
- Diggrevens Børn. En Fortælling. Kbhvn. 1840.
  - Gjennem Ungarn og Siebenbürgen. Skildringer. Kbhvn. 1870.
  - Skrifter. Bnd. 1—24. Kbhvn. 1859—68.
  - Tranens Varsel. En Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1870.
- Ewald, H. F.** Den skotske Kvinde paa Tjele. Livsbillede fra Reformationstiden. 2 Dl. Kbhvn. 1871.
- Familien Nordby. Roman i 3 Dl. Kbhvn. 1862.
  - Hvad Ellen vilde. Kbhvn. 1869.
  - Johannes Falk. Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1865.
  - Knud Rydbjergs Livseventyr. Fortælling. Kbhvn. 1868.
  - Svenskerne paa Kronborg. Historisk Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1867.
  - Valdemar Krones Ungdomshistorie. Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1865.
- Evald, J.** Udvalgte Skrifter. Red. af J. C. Lange. Dl. 1—2. Kbhvn. 1835 (1 Bnd.).
- Folkelivsbilleder, tre nordiske.** (C. I. L. Almquist. Nybyggerne paa Grimstahamn. St. St. Blicher. Høsekræmmeren. B. Bjørnson. En glad Gut.) Kbhvn. 1868. (Folkelæsning).
- Goldschmidt, M.** Avrohmche Nattergal. En Fortælling. Kbhvn. 1871.
- Den Vægelsindede paa Graahede. Kbhvn. 1867.
  - (A. Meyer.) En Jøde. Novelle. Kbhvn. 1845.
  - Ravnene. Fortælling. Kbhvn. 1867.
  - Smaa Fortællinger. Dl. 1—4. Kbhvn. 1868. (3 Bnd.)
- Grundtvig, S.** Danske Kæmpeviser og Folkesange, fornyede i gammel Stil. Kbhvn. 1867.
- Gyllembourg - Ehrensvärd.** Skrifter af Forfatteren til en „Hverdagshistorie“, saml. og udg. af J. L. Heiberg. Dl. 1—12. 1849—51. (6 Bnd., mgl. 4de Bnd.)
- Maria, Novelle af Forfatteren til en Hverdagshistorie, udg. af J. L. Heiberg. Kbhvn. 1839.
  - To Noveller (Montanus den yngre, Nisida) udg. af J. L. Heiberg. Kbhvn. 1837.

- Hauch, C.** En polsk Familie. Roman i 2 Dl. Kbhvn. 1839.
- Saga om Thorvald Vidførle eller den Vidtbereiste. Dl. 1—2. Kbhvn. 1849.
- Slottet ved Rhinen eller de forskjellige Standpunkter. En Roman i 2 Dele. Kbhvn. 1845.
- Søstrene paa Kinnekullen, et dramatisk Eventyr i tre Akter. Kbhvn. 1871.
- Valdemar Seier. Et romantisk Eventyr. Kbhvn. 1862.
- Heiberg, J. L.** Poetiske Skrifter. 5 Bnd. Kbhvn. 1848.
- Hertz, H.** Dramatiske Værker. Bnd. 1—15. Kbhvn. 1854—60. (mgl. Bnd. 2).
- Indqvarteringen. Lystspil i en Akt. Kbhvn. 1841.
- Kong René's Datter. Lyrisk Drama. Kbhvn. 1845.
- Lyriske og dramatiske Digte. Første Del. Kbhvn. 1841.
- Svend Dyrings Hus. Romantisk Tragoedie i 4 Acter. Kbhvn. 1837.
- Toniaetta, romantisk Lystspil i 4 Akter. Kbhvn. 1850.
- Hillerup, F. C.** Den gamle Hustru, Novelle. Kbhvn. 1839.
- Holberg, L.** Comoedier. Udg. af A. E. Boye. Kbhvn. 1843. (6 Bnd., mgl. 2det Bnd.)
- Niels Klims underjordiske Reise. Fra Latin ovr. af N. V. Dorph. Kbhvn. 1841.
- Peder Paars. Et komisk Heltedigt, udg. af A. E. Boye. Kbhvn. 1844.
- Holst, H. P.** Digte. Første Samling. Kbhvn. 1840.
- Hostrup, C.** Poetiske Skrifter. Bnd. 1—3. Kbhvn. 1852.
- H. T.** Esberns Skolehistorier. Kbhvn. 1860.
- Ibsen, H.** Digte. Kbhvn. 1871.
- Kongs-Emnerne. Historisk Skuespil i 5 Akter. Kbhvn. 1870.
- Ingemann, B. S.** Saml. Eventyr og Fortællinger. Dl. 1—13. Kbhvn. 1847, 52, 53. (mgl. 4de og 7de Bnd.).
- Erik Menveds Barndom. Historisk Roman. Bnd. 1—3. Kbhvn. 1848.

- Ingemann, B. S.** Kong Erik og de Fredløse. Historisk Roman. Kbhvn. 1842. Bnd. 1—2 (1 Bnd.).
- Prinds Otto af Danmark og hans Samtid. Historisk Roman. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1805.
- Valdemar den Store og hans Mænd. Et episk Digt. Dl. 1—2. Kbhvn. 1824 (1 Bnd.).
- Valdemar Sejer. Historisk Roman. (Ttbl. og mange Blade mgl.)
- Kjæmpeviser**, hvis Melodier ere harmonisk bearb. af Weyse, saml. og udg. af A. F. Winding. Kbhvn. 1843.
- Klok.** Fortællinger og Skizzer. Kbhvn. (ud. Aarstal).
- Konow, W.** Nord og Syd. Novelle. Kbhvn. 1840.
- Lange, Th.** Aaen og Havet. En Historie. Kbhvn. 1870.
- „Eventyrets Land“, et Billede af Livet og Naturen ved Blaavandshuk. Kbhvn. 1868.
- Lembcke, Edv.** Digte og Sange. Kbhvn. 1870.
- Lie, Jonas.** Fortællinger og Skildringer fra Norge. Kbhvn. 1872.
- Den Fremsynte eller Billeder fra Nordland. 3die Opl. Kbhvn. 1871.
- Tremasteren „Fremtiden“ eller Liv nordpaa. En Fortælling. Kbhvn. 1872.
- Lind, P. E.** Johan Gordon. En Fortælling. Kbhvn. 1836.
- Martens, E.** Hvad behøves der for at leve? Skildringer. Kbhvn. 1869.
- „Min Søns Breve“. Novelle. Kbhvn. 1853.
- Molbech, Chr. K. F.** Klintekongens Brud, lyrisk Drama i fire Acter. Kbhvn. 1845.
- Munch, A.** Kong Sverres Ungdom. Drama i tre Akter. Christiania 1837.
- Moder og Søn. Drama i 3 Akter. Kbhvn. 1871.
- Müller, Fr. Paludan.** Dandserinden og Amor og Psyche, to Digtninger. Kbhvn. 1837.
- Møller, P. M.** Efterladte Skrifter. 1ste Bnd. Kbhvn. 1839.
- Nicolai (H. Scharling.)** Ved Nytaarstid i Nøddebe Præstegaard. Kbhvn. 1862.
- Nielsen, A.** Bondeliv. Fortællinger. Bnd. 1—3. Kbhvn. 1869.

- Nielsen, A.** Livet paa Landet. Skildringer. Kbhvn. 1871.
- Oehlenschläger.** Aladdin. Dram. Eventyr. Kbhvn. 1837.
- Digterværker, 1ste Del. (Sankt Hansaftenspil, Vaulundurs Saga, Aly og Gulhyndy) Kbhvn. 1835.
- Digterværker. 9de Dl. (Den lille Skuespiller, Robinson i England, den skinsyge Møller). Kbhvn. 1839.
- Fiskeren og hans Datter. Dram. Eventyr. Kbhvn. 1836.
- Freias Alter, Lystspil. Kbhvn. 1816.
- Hrolf Krake, et Heltedigt. Kbhvn. 1828.
- Nordens Guder. Et episk Digt. Kbhvn. 1819.
- Tragødi. Bnd. 1—9. Kbhvn. 1841—44. (mgl. 9de Bnd.).
- Ørvarodds Saga. Et oldnordisk Eventyr. Kbhvn. 1841.
- Overskou, Th.** Pak! Lystspil i fem Acter. Kbhvn. 1845.
- P. P. (Rumohr.)** Grevens Feide. Historisk Maleri fra den første Halvdel af det sextende Aarh. Dl. 1—4. Kbhvn. 1850.
- Peter Tordenskjold, et historisk Maleri fra Beg. af det 18de Aarh. Dl. 1—2. Kbhvn. 1842.
- Richardt, Chr.** Vintergrønt. Nye Fortællinger og Digte. Kbhvn. 1866.
- Romancer, hundrede. Saml. og udg. af Chr. Winther. Kbhvn. 1836.
- Sander, L. C.** Niels Ebbesen af Nørreris. Et Sørge-
spil i fem Afdelinger. Kbhvn. 1816.
- Stand-Conflicter. Af Forf. til „Forsilde“. Kbhvn. 1855.
- (Thisted, V.)** Havfruen. Et Afsnit af min Grand-
onkels Livshistorie. Red. af G. Kessing. Udg.
af E. m. St. Hermidad. Kbhvn. 1846.
- Thoresen, M.** Billeder fra Vestkysten af Norge. Kbhvn. 1872.
- Solen i Siljedalen. En Fortælling. Kbhvn. 1868.
- Thurah, C. H.** Dansk Folkedigtning. Halvfjerdsind-
tyve Fabelrim. Nestved 1869.
- Thyregod, C. A.** Blandt Bønder. Landsbyhistorier. Bnd. 1—8. 1870—71.

- Tolderlund, H.** Fortællinger og Skildringer. Ny Samling, I. Kbhvn. 1868.
- Traue, T. (F. I. Hansen.)** Humoristiske Noveller. Kbhvn. 1841.
- Wessel, J. H.** Samlede Skrifter. Dl. 1—2. Kbhvn. 1832. (1 Bnd.).
- Samtlige Skrifter. 1ste Del. (Kjærlighed uden Strømper. Fortællinger.) Kbhvn. 1844—45.
- Winther, Chr.** Digte. Kbhvn. 1839.
- Eventyr fra fremmede Lande. Kbhvn. 1872.

2. Andre Værker af alm. underholdende eller belærende Indhold.

4.

- A**..... Den politiske Skomager. Et Genrebillede fra Aaret 1848. Kbhvn. 1849.
- Andersen, Fr.** Absalon. Kbhvn. 1870.
- Andersen, H. C.** I Svetig. Kbhvn. 1851.
- Skyggebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. i Sommeren 1831. Kbhvn. 1831.
- Archiv, biografisk. Et Hefteskrift, saml. og udg. af F. L. Liebenberg og W. Schram. Hft. 1—3. Kbhvn. 1841.
- Archiv for de nyeste og mærkværdigste Reisebeskrivelser. 1ste Bnd. (Grev **Benjowskys** Rejser og Hændelser). Kbhvn. 1798.
- Asbjørnsen, P. Chr.** Norske Huldre - Eventyr og Folkesagn. Anden Samling. Christiania 1866.
- Barfod, Fr.** Fortællinger af Fædrelandets Historie. Kbhvn. 1853. (2 Bnd.).
- Bille, St.** Corvetten Galatheas Reise omkring Jorden i 1845—46—47. Udg. af W. v. Rosen. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1853.
- Min Reise til China 1864. Kbhvn. 1865.
- Bille, C. St. A.** Skizzer fra England. Kbhvn. 1858.
- Birkedal, V.** En folkelig Julegave til Venner i Norden. Odense 1872.
- Bjerregaard, H.** Dyder og Udyder i verdslige Exempler. 1ste Del. Randers 1841.
- Blom, H. J.** Krigstildragelserne i Sjælland 1807. Kbhvn. 1845.
- Dinesen, A. P.** Abd-el-Kader og Forholdene mellem

- Franskmænd og Arabere i det nordlige Afrika. Kbhvn. 1840.
- Egils Saga, gjenfortalt af H. H. Lefolii. Versene ved Svend Grundtvig. Kbhvn. 1867.
- (Eman. St. Hermidad). **Vldm. Thisted**. Romerske Mosaiker, indbefattede i Breve til Hjemmet. Dl. 1—2. Kbhvn. 1851.
- Eschricht, D. F.** Folkelige Foredrag. Samling I. Kbhvn. 1855—56.
- Kaspar Hauser, en sand Historie. (Folklg. Foredrag, Sml. 2, Hft. 1). Kbhvn. 1857 (ud. Ttbl.).
- F. K.** Danmarks Kamp for Slesvig i Aarene 1848—50. 3die Bnd. (1850). Kbhvn. 1853.
- Fausbøll, V.** Beretning om de vidtbekjendte Molboers vise Gjæringer. Kbhvn. 1862.
- Flor, C.** Haandbog i den Danske Litteratur. Kbhvn. 1854.
- Fortællinger, sande historiske (uden Titelblad).
- Garde, H. G.** Niels Juul. Kbhvn. 1842.
- Gierlew, A. Chr.** Breve over Italien og Sicilien paa en Reise i Aarene 1803 og 1804. Dl. 1—2. Kbhvn. 1807. (1 Bnd.)
- Goldschmidt, M.** Dagbog fra en Reise paa Vestkysten af Vendsyssel og Thy. Kbhvn. 1865.
- Gomez, F. J. C.** Den store Uge i Paris i Aaret 1830. Kbhvn. 1831.
- Grundtvig, S.** Knud den hellige. Efter Knyttingsaga. Kbhvn. 1869.
- Hammerich, Fr.** Det tredie slesvigske Felttog. Kbhvn. 1851.
- Skildringer fra den slesvigske Krig. Kbhvn. 1849.
- Hammerich, M.** Thorvaldsen og hans Kunst. Kbhvn. 1870.
- Hansen, M. Mørk.** Sønderjydernes Kamp for Modersmaalet. Kbhvn. 1868.
- Hausen, Nis.** Olger Danskes Krønike. Med en Fortale af C. Mølbech. Kbhvn. 1842.
- Hebel, J. P.** Udvalgte Fortællinger. Tredie Samling. Udg. af C. L. Thaarup. Kbhvn. 1842.
- Hejberg, J. L.** Nordisk Mythologi. Paa Dansk udg. af Chr. Winther. Kbhvn. 1862.

- Holst, H. P.** De rige Fattige og de fattige Rige. En Fortælling for Børn. Kbhvn. 1841.
- Ude og hjemme. Reise-Erindringer. Kbhvn. 1843.
- Høst, A. Th.** De hundrede Dage eller Napoleons Felttog i 1815. Hft. 1—3. Kbhvn. 1839—40.
- Ingerslev, A.** Peter fra Amiens og det første Kors-
tog. Kbhvn. 1859.
- Journal for de nyeste og interessanteste Reisebeskri-
velser. Dl. 1—2. Kbhvn. 1821. (1 Bnd.)
- Kaufmann, R.** I Norge. Kbhvn. 1869.
- Klee, Fr.** Europa siden 1815. Kbhvn. 1836.
- Lefolii, H. H.** Fra Gudelivet og Gudetroen i Nor-
dens Hedenold. Kbhvn. 1866.
- Listov, A.** Luthers Ungdomshistorie. Efter Merle
d'Aubigné. Kbhvn. 1862.
- Malling, O.** Store og gode Handlinger af Danske,
Norske og Holstenere. Udg. af M. H. Hohlen-
berg. Kbhvn. 1834.
- Mariboe, W.** Skizzer fra en Søreise. Kbhvn. 1860.
- Mau, E.** 400 Fortællinger (uden Titelblad).
- Molbech, Chr. K. F.** En Maaned i Spanien. Nogle
Reisebilleder. Kbhvn. 1848.
- Molbech, Chr.** Historie om Ditmarskerkrigen. Kbhvn.
1813.
- Kong Erik Plogpenning's Historie. Kbhvn. 1821.
- Müller, Ludv. Chr.** Danmarks Historie. Bnd. 1—3.
Kbhvn. 1836—40.
- Møhl, K. E.** Breve fra Indien. Kbhvn. 1840.
- Skildringer af Jordens Mærkværdigheder. Kbhvn.
1841.
- Natur- og Folkelivsbilleder fra Norge, samlede af H.
Lassen. Kbhvn. 1869.
- Nials Saga, gjenfortalt af H. H. Lefolii. Odense 1863.
- Oehenschlägers** Barndoms og Ungdoms-Erindringer.
Efter Forfatterens egen Fortælling ved A. Listov.
Kbhvn. 1871.
- Oehenschläger, A.** Nordiske Oldsagn, bearbejdede
til Almenlæsning. Kbhvn. 1840. (2 Aftryk).
- Opdagelsesrejser til den nye Verden. Kbhvn. 1870.
- Oswald.** Den lille Verdensomseiler. Dl. 1—2. (ud.
Titelblad.) (1 Bnd.)

- P. G.** Kortfattet Beskrivelse af Kjøbenhavn og dens Beleiring i 1658—60. Kbhvn. 1859.
- Petersen, C.** Erindringer fra Polarlandene. Udg. af L. B. Deichmann. Kbhvn. 1857.
- Petersen, N. M.** Dr. Martin Luthers Levnet. Kbhvn. 1840.
- Hans Egedes Levnet. Kbhvn. 1839.
- Petit, E. og Aug. Thornam.** Populære Naturskildringer. Kbhvn. 1851.
- Reise, en, til Amerika eller femten Dage paa Havet. Efter det Franske, med en Fortale af C. Hauch. Kbhvn. 1853.
- Rohmann.** Historisk Fremstilling af Souverainetets Indførelse i Danmark. Odense 1840.
- Rosenberg, C.** Træk af Livet paa Island i Fristats-Tiden. Kbhvn. 1871.
- Schaldemose, Fr.** Reiser og Eventyr i fremmede Lande. Dl. 1—2. Kbhvn. 1827. (mgl. 1ste Dl.)
- Scharling, H.** Grækenland. En Reisebeskrivelse. Kbhvn. 1866.
- Schaw, Chr. Egen Kraft. En Bearbejdelse af Samuel Smiles' „Self-Help“. Kbhvn. 1869.
- Schouw, J. F.** Naturskildringer. Saml. 1—2. Kbhvn. 1837 og 45.
- Skildringer, historiske. Bnd. 1—3. Kbhvn. 1826.
- Slaget ved Fredericia, af en dansk Officer. Kbhvn. 1849.
- Slaget ved Idsted den 24de og 25de Juli 1850. Kbhvn.
- Snorrason, B. og Kr. Arentzen.** Nordiske Myther. Kbhvn. 1849.
- Oldnordiske Sagn. Kbhvn. 1849.
- Sagaer. Saml. 1—4. Kbhvn. 1849—50. (mgl. 3die Samling).
- Solformørkelse, den totale, den 28de Juli 1851. Kbhvn. 1851.
- Strøm, C. L.** Naturhistorisk Læsebog for Menigmand. Kbhvn. 1841.
- Thiele, J. M.** Breve fra England og Skotland 1836. Kbhvn. 1837.
- Thorson, Th.** Skildringer fra den slesvigske Krig 1864. Kbhvn. 1865.

- Thrige, S. B.** Fortællinger om Perserkrigene efter Herodot. Kbhvn. 1872.
- Thurah, L.** Det sidste Bretlandstog. En Skildring af det gamle danske Folkeliv. Odense 1857. Tidsskrift, biographisk, udg. ved P. B. Blicher. 1ste Hft. (Goethe). Kbhvn. 1848.
- Tuxen, J. C.** Niels Juel og Tordenskjold. Skildringer fra Søkrigen. Kbhvn. 1872.
- Vaupell, O.** Fredericiaslaget. Kbhvn. 1867.
— Slaget ved Slesvig. Kbhvn. 1868.
- W. L.** Soldaterliv i Feltaaret 1850. Kbhvn. 1851.

III. Danske Oversættelser fra fremmede Sprog.

1. Digterværker.

5.

- Antar og Abta. En arabisk Fortælling. Kbhvn. (uden Aarstal).
- Auerbach, B.** Paa Højden, en Roman i otte Bøger. Paa Dansk ved Jul. Chr. Gerson. Dl. 1—2. Kbhvn. 1870.
- Axel. Af Forfatteren til „Sødskendebørnene“. Ovsr. fra Svensk. Dl. 1—3. Kbhvn. 1838.
- Beskow, B.** Torkel Knutson. Sørgeespil i fem Akter med Prolog. Ovsr. af Oehlenschläger. Kbhvn. 1837.
- Bulwer, E. L.** Cola di Rienzi, den sidste Tribun. Ovsr. af J. R. Reiersen. Dl. 1—2. Kbhvn. 1846.
- Den sidste Lehnsherre. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—4. Kbhvn. 1843.
- Lucretia eller Nattens Børn. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—3. Kbhvn. 1847.
- Nat og Morgen. Fortælling, ovsr. af L. Moltke. Dl. 2—3. Kbhvn. 1841.
- Zanoni. Fortælling. Ovsr. af L. Moltke. 1ste Dl. Kbhvn. 1842.
- Byron.** Manfred. Et dramatisk Digt. Ovsr. af E. Lembcke. Kbhvn. 1843.

- Cervantes, Miguel de.** Don Ouixote af Manchas Levnet og Bedrifter. Ovrs. fra det Spanske af Fr. Schaldemose. Dl. 1—4. Kbhvn. 1830.
- Chamier.** Ben Brace. Ovrs. fra Engelsk af Paludan. Dl. 1—2. Kbhvn. 1837.
- Cooper.** Banditten. En venetiansk Historie. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1832.
- Colonisterne eller Susqvehannas Kilder. En Fortælling. Ovrs. af A. C. Clausen. Dl. 1—2. Kbhvn. 1834.
- Conanchet eller Grændsebeboerne. Ovr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1831.
- Den røde Røver. En Fortælling. Ovrs. af A. R. Udg. af A. C. Boye. Dl. 1—2. Kbhvn. 1839.
- Den sidste Mohicaner. En Fortælling fra Aaret 1757. Ovrs. af J. Riise. Dl. 1—2. Kbhvn. 1833.
- Eva Effingham eller Hjemmet. En Roman. Ovrs. af A. Rung. Dl. 1—2. Kbhvn. 1841—42.
- Forsigtighed. En Fortælling. Ovrs. af F. Bræmer. Dl. 1—2. Kbhvn. 1842.
- Havfruen eller Skummeren. Ovrs. af L. Moltke. Dl. 1—2. Kbhvn. 1836.
- Hedningemuren eller Benedictinerne. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1833.
- Hjemreisen eller Jagten. En Søroman. Udg. af J. C. Magnus. Dl. 1—2. Kbhvn. 1841.
- Lionel Lincoln eller Bostons Beleiring. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1835.
- Lodsén. Et Sømands-Eventyr. Ovrs. af A. C. Boye. Dl. 1—2. Kbhvn. 1834.
- Mercedes af Castilien. En Roman fra Columbus's Dage. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1843.
- Skarpretteren eller Viinhøstfesten. En Fortælling. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1834.
- Spionen, en Fortælling fra den nordamerikanske Krig. Ovrs. af P. Saxild. Dl. 1—2. Kbhvn. 1832.

- Cooper.** Steppen, En Roman. Ovrs. af J. Riise.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1834.
- Vandringer i Schweitz. Ovrs. af J. C. Magnus.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1837—38.
- Vildtskytten. En Roman. Ovrs. af L. Moltke.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1845—46.
- Dickens, Ch.** Bleak House. Ovrs. af L. Moltke.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1864.
- David Copperfield den Yngre. Ovrs. af L. Moltke.
Dl. 1—4. Kbhvn. 1849—50.
- En Fortælling om to Byer. Ovrs. af L. Moltke.
Kbhvn. 1859.
- Faarekyllingen ved Arnestedet. Et Eventyr om
Hjemmet. Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1858.
- Forretninger med Huset Dombey & Søn. Ovrs.
af L. Moltke. Dl. 1—2. Kbhvn. 1855—56.
- Klokkerne. Kbhvn. 1845.
- Lille Dorrit. Ovrs. af L. Moltke. Dl. 1—2.
Kbhvn. 1856.
- Martin Chuzslewit. Ovrs. af L. Moltke. Dl. 1—2.
Kbhvn. 1858—59.
- Nicholas Nicklebys Levnet og Eventyr. Ovrs. af
L. Moltke. Dl. 1—2. Kbhvn. 1864.
- Oliver Twist. Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1871.
- (Boz). Pickwick Clubben. Ovrs. af L. Moltke.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1861.
- Skizzer. Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1856.
- Strenge Tider. Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn.
1871.
- Dumas, Al.** Isabella af Bayern. Historisk Roman.
Udg. af L. Jordan. Dl. 1—2. Kbhvn. 1846.
- Edgeworth.** Helena. Udg. af F. Bræmer. Kbhvn.
1839. (2 Bnd.)
- Eliot, G.** Adam Bede. Ovrs. fr. Eng. ved J. K.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1859.
- Freytag, G.** Debet og Credit. Roman i 6 Bøger.
Ovrs. fr. Tydsk. Kbhvn. 1857. (3 Bnd.)
- Goethe.** Herman og Dorothea. Ovrs. af Oehlen-
schläger. Kbhvn. 1841.
- Gogol, N. V.** Aftener paa en Gaard i Nærheden af
Dikanjka. Efter det Russiske ved E. M. Thor-
son. Kbhvn. 1856.

- Gose, Mrs.** Aagerkarlen. Ovs. fr. Eng. af M. Strøm.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1846.
- Gossi, C.** Dramatiske Eventyr. Ovs. fra Italiensk
af S. Meisling. Kbhvn. 1821.
- Italienske Maske-Comoedier. Fra det Italienske
ved S. Meisling. Kbhvn. 1825.
- Hackländer, F. W.** Vagtstue-Eventyr. Ovs. af F.
C. Sørensen. Dl. 1—3. Kbhvn. 1872—73.
- Hauff, W.** Eventyr (uden Titelblad).
— Eventyr og Fortællinger ved B. S. Kbhvn. 1856.
- Helmuth, P.** Agathe, den unge Opdragerinde. Ovs.
af Fr. Schaldemose. Kbhvn. 1843.
- Hofmann, C. T. A.** Brudevalget og Guldskaalen.
To Eventyr. Ovs. af Forf. til Clara Raphaël.
Kbhvn. 1858.
- Fire Fortællinger. Ovs. af Fr. L. Mynster.
Kbhvn. 1858.
- Irving, W.** Fortællinger. Ovs. fra Eng. efter For-
fatterens „Chronicles of Wolferts Roost“ af W.
Mariboe. Kbhvn. 1856.
- Fortællinger. Ovs. fra Eng. af W. Mariboe.
Kbhvn. 1856.
- Janson, Kr.** Han og Hun. Ovs. af D. J. Kbhvn. 1871.
- Jerrer, C. L.** Interessante Fortællinger. Ovs. af F.
C. Kielsen. Kbhvn. (uden Aarstal).
- Jødiske Noveller, Fortællinger og Folkesagn, samlede,
ovs. og udg. af A. D. Cohen. Kbhvn. 1861.
- Kennedy, Gr.** Anna Ross. Ovs. af M. B. Kbhvn.
1843.
- Kingston, W. H. G.** De vaade Veie. Ovs. af F.
C. Sørensen. Kbhvn. 1858.
- Krusenstolpe.** Morianen eller Det Holsten-Gottorpske
Hus i Sverig. Ovs. af Julin Fabricius. Dl.
1—12. Kbhvn. 1841—44 (6 Bnd).
- Laboulay, Ed.** Abdallah eller Firkløveren. En ara-
bisk Fortælling. Ovs. fra Fransk. Kbhvn. 1871.
- (Le Sage)** Gils Blas de Santillane, fortalt for Ung-
dommen. Ovs. af M. Bojesen. Kbhvn. 1850.
- Marryat.** Den fattige Jack. Ovs. af L. Moltke.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1841.
- Dødssejleren eller den flyvende Hollænder. Ovs.

- af H. Ipsen. Dl. 1—2. Kbhvn. 1840 (mange Blade borte).
- Marryat.** Jakob Ærlig. Ovsr. af L. Jordan. Gjen-
nemset af L. Moltke. Kbhvn. 1866.
- Jakob Ærlig. Ovsr. af L. Jordan. Dl. 1—2.
Kbhvn. 1845.
- Japhet, der søger efter sin Fader. Ovsr. af L.
Moltke. Kbhvn. 1867.
- Mr. Midchipman Easy. Ovsr. af L. Moltke.
Kbhvn. 1869.
- Nybyggerne i Canada. Ovsr. af Fr. Jensen.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1846.
- Olla Podrida. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl.
1—2. Kbhvn. 1841.
- Paschaen. Ovsr. fr. Eng. af M. Strøm. Dl. 1
—2. Kbhvn. 1837.
- Percival Keane. Ovsr. af L. Moltke. Dl. 1—2.
Kbhvn. 1845.
- samme Bog, anden Udgave. Kbhvn. 1869.
- Peter Simple. Ovsr. af L. Moltke. Kbhvn. 1845.
- samme Bog, anden Udgave. Kbhvn. 1865.
- Scener i Afrika. Ovsr. af Fr. Jensen. Dl. 1
—2. Kbhvn. 1846. (mgl. 1ste Dl.)
- Moliere, J. B. P.** Udvalgte Skuespil. Paany for-
danskede ved K. L. Rahbek. 1ste Bnd. Kbhvn.
1813.
- Morier, J.** Den Landflygtige. En historisk Fortæl-
ling fra Schwaben. Ovsr. af T. O. Welanders.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1844.
- Gidselen Zobrab. Ovsr. fra Eng. af Fr. Schal-
demose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1841.
- Hadschi Babas Eventyr i England. Ovsr. fra
Eng. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn.
1843.
- Oehlschlager, A.** Eventyr af forskjellige Digtere.
Dl. 1—2. Kbhvn. 1816 (1 Bnd.).
- Pellico, S.** Mine Fængsler, Memoirer. Ovsr. af V.
Busch. Kbhvn. 1843.
- Repertoire, det kongelige Theaters, 6 Bnd. nemlig:
1 Bnd. indehold: **Ancelet** og **P. Duport**. Et
Giftermaal under Keisertiden. Ovsr. af **C. Bor-
gaard**; — **E. de Planard** og **P. Dupert**. Paryk-

- mageren. Ovrs. af Th. Overskou. — **Varin. Onkels Hemmelighed.** Ovrs. af Th. Overskou. Kbhvn. 1839.
- 1 Bnd. indehld.: **Melesville og Xavier.** Hofnarren mod sin Villie. Ovrs. af Th. Overskou. — **Scribe og Vanderburch.** Clermont eller Kunstnerens Kone. — **H. C. Andersen.** Den usynlige paa Sprogø. Kbhvn. 1839.
- 1 Bnd. indehld.: **Melesville og P. Foucher.** Anno et Tusinde. — **Scribe.** Kammeraterne. — **Leciven og Breinswick.** Bryggeren i Preston. Ovrs. af Th. Overskou. Kbhvn. 1839.
- 1 Bnd. indehld.: **Scribe.** Scheriffen. Ovrs. af Th. Overskou. Kbhvn. 1840.
- 1 Bnd. indehld.: **Scribe og de Saint Georges.** Zanetta eller Spøg ikke med Ild. Ovrs. af Th. Overskou. Kbhvn. 1840. — **Bagtalelsens Skole.** Kbhvn. 1841.
- 1 Bnd. indehld.: **Ancelot.** Familien Mazarin. Ovrs. af S. Beyer. — **Moliere.** Den Gjerrige. Ovrs. af Th. Overskou. Kbhvn. 1841.
- Reuter, Fr.** Fra Napoleonstiden. En Fortælling. Ovrs. fra Plattydsk. Kbhvn. 1868.
- **Landmandsliv.** En Fortælling. Ovrs. fra Plattydsk. Dl. 1—2. Kbhvn. 1869.
- **Mit Fangeliv.** Ovrs. fra Plattydsk. Kbhvn. 1870.
- **Smaahistorier.** Ovrs. fra Plattydsk. Kbhvn. 1870.
- Sand, Grg.** Mosaikmestrene. En Fortælling. Ovrs. fr. Fransk af Fr. Winkel Horn. Kbhvn. 1872.
- Schumacher, G.** Gorm den Gamle. Historisk Roman fra det tiende Aarhundrede. Ovrs. af H. Behrmann. Dl. 1—2. Kbhvn. 1845.
- Scott, W.** Abbeden. Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1869.
- **Den sorte Dverg.** Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1862.
- **En Fortælling om Montrose.** Ovrs. af C. J. Boje. Dl. 1—2. Kbhvn. 1825. (1 Bnd.)
- **Fortællinger fra Canongate.** Ovrs. af L. Moltke. Kbhvn. 1869.
- **Guy Mannering eller Stjernetyderen.** En For-

- tælling. Ovsr. af C. W. Hviding. Dl. 1—3. Kbhvn. 1823. (mgl. 1ste Dl.)
- Ivanhoe. En Fortælling. Ovsr. af C. J. Boye. Dl. 1—3. Kbhvn. 1822.
- Kenilworth. Ovsr. af L. Moltke. Kbhvn. 1863.
- Marmion eller Slaget paa Flodden-Field. En Ridderhistorie. Frit ovsr. af L. A. Welker. Dl. 1—2. Kbhvn. 1824 (1 Bnd.).
- Midlothians Hjerte eller Fængslet i Edinburgh. En Fortælling. Ovsr. af C. J. Boye. Dl. 1—4. Kbhvn. 1822.
- Nigels Hændelser. Ovsr. af V. Herrmann. Kbhvn. 1855.
- Oldgranskeren. Fortælling. Ovsr. af C. W. Hviding. Dl. 1—3. Kbhvn. 1824 (mgl. 1ste Dl.).
- Qventin Durward. En historisk Fortælling. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1837—38.
- Pigen ved Søen. Romantisk Digt i sex Sange. Ovsr. af A. Munch. Kbhvn. 1871.
- Rob Roy. Ovsr. af J. C. Boye (mgl. Titelblad).
- Røde Robin. En Fortælling. Ovsr. af J. C. Boye. Dl. 1—2. Kbhvn. 1821 (mgl. 2den Dl.).
- Talismanen. En Fortælling. Ovsr. af A. E. Boye. Dl. 1—2. Kbhvn. 1826—27.
- Waverley eller Det er tresindstyve Aar siden. En Fortælling. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1832.
- Woodstock. Ovsr. af L. Moltke. Kbhvn. 1863. (Titelblad samt Side 1—2 mgl.).
- Shakspeare, William.** Tragiske Værker, ovsr. af P. Foersom. 1ste Del. Kbhvn. 1807.
- Souvestre, E.** En Haandværkers Optegnelser. Frit bearbejdet af H. P. Holst. Kbhvn. 1852.
- Spielhagen, Fr.** Hammer og Ambolt. Ovsr. fra Tydsk. Dl. 1—2. Kbhvn. 1871.
- Spindler, C.** Valdborgsnætter. Ovsr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1841.
- Staël-Holstein.** Corinna eller Italien. Ovsr. af A. S. Brandt. Dl. 1—3. Kbhvn. 1824.
- Steffens, H.** Fjeldsagn. Ovsr. af C. F. Güntelberg. Kbhvn. 1839.

- Stowe, H. B.** Onkel Toms Hytte. Ovr. af O. V Grove. Kbhvn. 1856.
- Tegner, E.** Confirmationsdagen, ovr. efter Nattvardsbarnen. Kbhvn. 1844.
- Frithiofs Saga. Ovr. af A. E. Boye. Kbhvn. 1838.
- Nogle Smaadigte, ovr. af C. Møller. Kbhvn. 1841.
- Tieck, L.** Digtninger. Ovr. af Oehlenschläger. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1839.
- Trollope, Fr.** Tremordyn Cliff. En Fortælling. Ovr. af F. Bræmer. Dl. 1—2. Kbhvn. 1843.
- Zagoskin, M. N.** En Aften ved Khopér. Seks russiske Fortællinger. Ovr. af C. M. Thorson. Kbhvn. 1855.
- Æschylos.** Orestias; metrisk ovr. af P. O. Brøndsted. Udg. af N. V. Dorph. Kbhvn. 1841.

2. Andre Værker o. s. v.

6.

- About, E.** Rom i det 19de Aarhundrede ved J. Magnussen. Kbhvn. 1862.
- Bade, Th.** Scalpjægeren eller den amerikanske Robinson. Ovr. af L. Moltke. Kbhvn. 1858.
- Bell, J. S.** Dagbog over et Ophold i Circassien i Aarene 1837, 38, 39. Ovr. af L. Moltke. Bnd. 1—2. Kbhvn. 1844.
- Berneck, C. G.** Feltslagenes Bog. Ovr. af D. F. Priess. Kbhvn. 1858.
- Blanc, Louis.** Julirevolutionens Historie. Ovr. ved J. C. Magnus. Kbhvn. 1844.
- Burnes, A.** Reise paa Indusfloden, tilligemed Beretninger om Pandshab og Afghanistan. Ovr. af Th. G. Repp. Kbhvn. 1839.
- Børnene paa de vogesiske Bjerge.** Paany udg. af F. L. Liebenberg. Kbhvn. 1857.
- Campbell, W.** Den gamle Skovskytte. Ovr. af W. Hyllested og O. T. Vilstrup. Kbhvn. 1860. (Titlbl. samt Side 1—2 mgl.)
- Dalton, W.** Den kinesiske Ulvedreng eller Lyn Payos mærkelige Hændelser. Ovr. fr. Engelsk. Kbh. 1860.

- De historiske Dyr. Efter det Franske ved H. A. Kbhvn. 1855.
- Dickens, Ch.** Reiseminder. (I. Optgnlser fr. Amerika; II. Skildringer fr. Italien). Ovr. fr. Eng. af L. Moltke Kbhvn. 1858.
- Erindringer fra Napoleons Privatlevnet. Ovr. og med Tillæg forsynede af A. Th. Høst. 1ste Del. Kbhvn. 1839.
- Fortællinger af fremmede Forfattere. Kbhvn. 1871. (Folkelæsning).
- Fortællinger, moralske, for Ungdommen. Ovr. efter det Franske ved H. P. Holst. Kbhvn. 1840.
- Fortællinger. Meddelte fra det Engelske af F. C. Sørensen. Haderslev 1852.
- Haaffner, J.** Fodreise gennem Ceilon. Ovr. af J. Riise. Kbhvn. 1821.
- Historier fra svundne kristelige Aarhundreder. Paa Dansk ved Kr. Arentzen. Kbhvn. 1851.
- Holberg, L.** Epistler. Udg. til Almenlæsning ved F. Fabricius. Kbhvn. 1858.
- Trede Epistler til x-x-x. Ovr. fra Latin til Dansk. Paany udg. af J. Levin. Kbhvn. 1857.
- Howitt, W.** En Drengs Eventyr i Australiens Udkanter. Ovr. af P. V. Grove. Kbhvn. 1858.
- Hughes, Th. S.** Reise gennem Sicilien og Grækenland til Janina i Albanien. Ovr. af N. T. Bruun. Kbhvn. 1821. (Indbunden sammen med Journal for de nyeste og interessanteste Reisebeskrivelser).
- Irving, W.** Mahomeds Levnet, ovr. fra Engelsk af L. Moltke. Kbhvn. 1858.
- Journal for de nyeste og interessanteste Reisebeskrivelser. Hft. 1—3. Kbhvn. 1821.
- Lamartines** Reise i Østerland. Ovr. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1838 (4 Bnd.).
- Leake, W. M.** Et historisk Omrids af den græske Revolution. Ovr. af K. L. Rahbek. Kbhvn. 1827.
- Masius, Hr.** Naturstudier. Ovr. af J. Michaelsen. Kbhvn. 1853.
- Musæus.** Folkeeventyr, ovr. af Fr. Schaldemose. 1ste Dl. Kbhvn. 1840.
- Münchausens, Baron von, vidunderlige Reiser, Felttog

- og Hændelser, fortalte af ham selv. Udg. af A. C. Hansom. Ræskilde 1834.
- Niemeyer, A. H.** Reise til England i Aaret 1819. Ovrs. med Tillæg og Anmærkninger af Th. G. Repp. Kbhvn. 1825 (Side 1—271 mgl.).
- Park, Mungo.** Reise i det indre Afrika. Ovrs. af C. C. Boeck. Kbhvn. 1800.
- (Pestalozzi).** Lienhard og Gertrud, forkortet og fordansket (af Rasm. Nyerup) Dl. 1 (ogs. md. Ttl. Bogen om Bønderne i Ørby) — 2 (ogs. md. Ttl. Om Herremanden Brahe og Bønderne i Ørby). Kbhvn. 1798. (1 Bnd.)
- Plutarks** Levnetsbeskrivelser, ovrs. af det græske og forsynet med Anmærkninger ved S. Tetens. Dl. 1—2. Kbhvn. 1803.
- Reid, Mayne.** Buskdrengene. Ovrs. af Ferd. Sørensen. Kbhvn. 1856.
- Flugten til Skoven. Kbhvn. 1857.
- Plantejægerne eller Eventyr i Himalaiabjergene. Ovrs. fra Engelsk af F. C. Sørensen. Kbhvn. 1860.
- Ørkenens Robinson. Paa Dansk. Kbhvn. 1856.
- Revolution, den græske, i Aaret 1821.** Breve fra et Øienvidne. Ovrs. af L. Heiden. Kbhvn. 1826.
- Rüppel, E.** Reise i Abyssinien. Ovrs. af Fr. Schaldemose. 1ste Bnd. Kbhvn. 1840.
- Sagastykker, udvalgte.** Fordansk. af Grimur Thomsen. Kbhvn. 1846.
- Scott, W.** Skotlands Historie. Ovrs. af L. H. Wiimh. Dl. 1—3, Kbhvn. 1837—39.
- Semilassos (Fyrst Püchler Muskaus) Reise i Afrika.** Ovrs. af Fr. Schaldemose. Dl. 1—2. Kbhvn. 1838 (4 Bnd.).
- Southey, R.** Nelsons Levnet. Ovrs. af Fr. Schaldemose. Kbhvn. 1838.
- Sydhavsøerne, Fortællinger fra, af en Missionær.** Ovrs. af Th. W. Oldenburg. Kbhvn. 1839.
- Tusinde og en Nat. Arabiske Fortællinger.** Bnd. 1—6. Kbhvn. 1833 (3 Bnd.).
- Yemeniz, E.** Fra den græske Frihedskamp. Ovrs. fra Fransk af R. Schmidt, Kbhvn. 1862.

IV. Værker i fremmede Sprog.

1. Digterværker.

7.

- Blanche, A.** Taflor og Berättelser. Delen 1—2. Stockholm.
- Boz.** Master Humphreys Wanduhr. Übersetzt von C. A. Moriarty. Theil 1—9. Leipzig 1840 (3 Bnd.).
- C. G. F.** Genrebilder aus Paris im Sommer 1844. Leipzig 1845.
- Czaykowski, M.** Wernyhora, der Seher im Grenzlande. Aus dem Polnischen übersetzt. Theil 1—2 Leipzig 1841.
- Dinocourt.** Pabst und Kaiser. Nach dem Französischen frei bearbeitet von G. H. F. Castres de Tersac. Theil 1—2. Leipzig 1840.
- Gutzkow, K.** Imagina Unruh. Novelle. Leipzig 1849.
- Hackländer, F. W.** Das Soldatenleben im Frieden. Stuttgart 1862.
- Tagebuch-Blätter. Erster Band. Stuttgart 1861.
- Hall, B.** Aus dem Seeleben. Leipzig 1855.
- Mortimer, H.** Die Geheimnisse der Bastille. Deutsch von L. Born. Theil 1—3. Leipzig 1845. (2 Bnd.)
- Runeberg, J. L.** Fänrik Ståls sägner. En samling sånger. 1—2. Örebro 1858.
- Scott, W.** Die Verlobten. Deutsch von H. Döring. Theil 1—3. Zwickau 1828 (2 Bnd.).
- Kenilworth. Ein Roman. Übersetzt von E. von Hohenhausen. Theil 1—4. Zwickau 1827. (2 Bnd.)
- Nigels Schicksale. Übersetzt von L. May. Theil 1—4. Zwickau 1827 (2 Bnd.).
- Simms, W. G.** Der Yemassee-Indianer. Ein Roman aus Carolina. Nach dem Englischen von M. B. Lindau. Band 1—2. Dresden und Leipzig 1847.
- Tegnér, E.** Frithiofs Saga. Stockholm.
- Zschokke, H.** Gesammelte Volksschriften. Aarau 1846.

2. Andre Værker.

8.

- Gerstäcker, Fr.** Wilde Scenen in Wald und Prairie mit Skizzen amerikanischen Lebens. Band. 1—2. Leipzig 1860.

- Gregorovius, F.** Figuren. Geschichte, Leben und Scenerie aus Italien. Leipzig 1856.
- Irving, Washington.** Wolferts-Rust. Leipzig 1855.
- Kern, J. J.** Zerstreute Blätter. Zürich 1840.
- Knighon, W.** Ein indischer Königshof. Leipzig 1856.
- Lewald, A.** Katte. Aus dem Jugendleben Friedrichs des Groszen. Stuttgart 1840.
- *r. Napoleon, dargestellt nach den besten Quellen. (8 Leveringer — ufuldst.)
- Rivethal, J. G.** Lukumon oder Nachrichten von ausserordentlichen Menschen. Theil 1—3. Leipzig 1799. (2 Bnd.)
- Schultes, G.** Skizze einer Wanderung durch einen Theil der Schweiz und des südlichen Deutschlands. Bamberg und Vürzburg 1820.
- Welander, P. O.** Svensk-Dansk-Norsk Lommeordbog. Udg. af Svante Strøhm. Kbhvn. 1846.
-

Udsigt
over
Afgangs- og Harsprøven
i
Viborg Kathedralskole 1873.

I. Skriftlig Del.

Lørdag den 14de Juni.

- 8—12. 7de Kl. a. og b. Udarb. i Modersml., bund.
Opg.
4—8. 7de Kl. a. og b. Ovrstls. fra Latin til Dansk.

Mandag den 16de Juni.

- 8—12. 7de Kl. a og b. Geometrisk Udarb.
8—12. 6te Kl. Dansk Stil.
4—8. 7de Kl. a og b. Udarb. i Modersml., fri Opg.
4—8. 6te Kl. Geometri.

Tirsdag den 17de Juni.

- 8—12. 7de Kl. a og b. Ovrstls. fra Dansk til Latin.
8—12. 6te Kl. Arithmetik.
4—8. 7de Kl. a og b. Arithmetisk Udarb.
4—8. 6te Kl. Latinsk Stil.

Lørdag den 21de Juni.

- 8—11. 3die Kl. Regning.

Fredeg den 27de Juni.

- 8—11. 5te Kl. Dansk Stil.

Mandag den 30te Juni.

- 2—5. 5te Kl. Fransk Stil.
2—5. 4de Kl. Regning.

Tirsdag den 1ste Juli.

- 8—11. 5te Kl. Geometri.
- 8—11. 4de Kl. Dansk Stil.
- 8—11. 3die Kl. Dansk Stil.
- 2—5. 5te Kl. stud. Afd. Latinsk Stil.
- 2—5. — Realafd. Tysk Stil.

Onsdag den 2den Juli.

- 8—11. 4de Kl. stud. Afd. Latinsk Stil.
- 8—11. — Realafd. Tysk Stil.
- 8—11. 2den Kl. Dansk Stil.
- 10—12. 3die Kl. Realafd. Tysk Stil.
- 2—5. 6te Kl. Fransk Stil.
- 2—5. 5te Kl. Arithmetik.
- 2—5. 4de Kl. Fransk Stil.
- 2—5. 2den Kl. Regning.

II. Mundtlig Del.

Torsdag den 3die Juli.

- 4. Hele Skolen Sang.

Fredag den 4de Juli.

- 8—9. 7de Kl. b. Hebraisk.
- 8—10. 6te Kl. Historie.
- 10—12. 7de Kl. b. Geometri.
- 10—12. 5te Kl. Fransk.
- 10—1. 4de Kl. Tysk.
- 3—4. 3die Kl. Geometri.
- 3—6. 4de Kl. Historie.
- 3—6. 2den Kl. Tysk.

Lørdag den 5te Juli.

- 8. 7de Kl. a. Arithmetik.
- 8—10. 3die, 4de og 5te Kl. Realafd. Engelsk.
- 8½—9½. 3die Kl. Tysk.
- 9½. 6te Kl. Geometri.
- 10—12. 5te Kl. Tysk.

- 10—1. 2den Kl. Dansk.
11. 7de Kl. a. Geometri.

Lørdag den 5te Juli.

3. 6te Kl. Arithmetik.
3—5. 7de Kl. b. Latin.
3—6. 4de Kl. Religion.
3—6. 2den Kl. Historie.

Mandag den 7de Juli.

8. 7de Kl. a. Naturlære.
8—9. 5te Kl. hist.-sprgl. Afd. Græsk.
9½. 7de Kl. a. Historie.
10—12. 5te Kl. Geometri.
11—1. 3die og 4de Kl., stud. Afd. Latin.
11. 6te Kl. Geografi.
11—12. 3die Kl. Religion.
3. 6te Kl. Naturhistorie.
3—6. 4de Kl. Geometri.
3—6. 2den Kl. Fransk.

Tirsdag den 8de Juli.

8. 7de Kl. a. Latin.
8—9. 3die Kl. Arithmetik.
8—10. 5te Kl. Geografi.
10. 6te Kl. Latin.
10—12. 5te Kl. Arithmetik.
10—1. 4de Kl. Geografi.
3. 7de Kl. a. Græsk.
3—6. 4de Kl. Arithmetik.
3—6. 2den og 3die Kl. Geografi.
4. 6te Kl. Tysk.

Torsdag den 10de Juli.

8. 6te Kl. mth.-ntrv. Afd. Naturlære.
8½—9½. 6te Kl. hist.-sprgl. Afd. Græsk.
8½—10. 5te Kl. mth.-ntrv. Afd. Naturlære.
10—12. 7de Kl. b. Arithmetik.

- 10—12. 5te Kl. Historie.
- 10—1. 4de Kl. Fransk.
- 10—1. 2den og 3die Kl. Naturhistorie.
- 3—4. 3die Kl. Historie.
- 3—5. 7de Kl. b. Græsk.
- 3—6. 4de Kl. Naturhistorie.
- 3—6. 2den Kl. Religion.

Fredag den 11te Juli.

- 8—10. 7de Kl. b. Naturlære.
- 8—10. 6te Kl. Fransk.
- 8—10. 5te Kl. stud. Afd. Latin.
- 10—11. 3die Kl. Fransk.
- 10—12. 7de Kl. b. Historie.
- 10—12. 5te Kl. Naturhistorie.

Lørdagen den 12te Juli Kl. 10 holdes Skolens Aarsfest til Kundgjørelse af Prøvernes Udfald.

Mandagen den 14de Juli Kl. 8 holdes Optagelsesprøve over de indmeldte Disciple.

Undervisningen aabnes igjen i det ny Skoleaar
Fredagen den 15te Avgust Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Skolens Aarsfest indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gjærning.

Viborg Kathedralskole den 14de Juni 1873.

H. H. Lefolii.